

Hör inget, ser inget och säger inget

En kvalitativ undersökning om idéburna organisationers syn på
obenägenheten att avlägga vittnesmål i marginaliserade områden

Roweida Abdul Kader & Kausar Abdullahi Ali

Stockholms
universitet

Institutionen för socialt arbete

Examensarbete 15 hp

Socialt arbete

Socionomprogrammet 210 hp

Vårterminen 2020

Handledare: Lottie Wahlin

English title: "Hear nothing, see nothing and say nothing"

Hör inget, ser inget och säger inget

En kvalitativ undersökning om idéburna organisationers syn på obenägenheten att avlägga vittnesmål i marginaliserade områden

Roweida Abdul Kader & Kausar Abdullahi Ali

Abstract

Residents in marginalized areas tend to show a lower level of confidence in the criminal justice system and carry out police reports and testimonies to the criminal justice system to a lesser extent than residents in other areas. In this scientific essay, a qualitative study is conducted to analyze the disinclination to leave testimonies and report crimes in marginalized areas, along with researching possible ways to improve the residents relationship with the criminal justice system. The theoretical framework for this study consists of Žižeks theory of violence, territorial stigma and social exclusion. The sample group for the study is advocates in non-profit organizations operating in marginalized areas. Using a semi-structured interview method, this study's empirical findings reveals that a critical view of the criminal justice system, lack of confidence in the criminal justice system, ambivalent feelings about the residential area and mass medias stigmatizing effects are believed to cause a reluctance to cooperate with the criminal justice system in marginalized areas. Furthermore, our findings show that an admittance of the existence of racism within the justice system, increased communication, cultural competence, and safe meeting places are believed to improve the relationship between the residents and the criminal justice system.

Nyckelord/Keywords

Idéburna organisationer, non-profit organizations, marginaliserade områden, marginalized areas, social utestängning, social exclusion, våld, violence, territoriell stigmatisering, territorial stigmatization.

Antal ord/Word count: 15 882

Förord

Först och främst vill vi rikta ett stort tack till våra informanter som medverkat i studien. Ert gedigna idéburna arbete har möjliggjort denna studie. Er uppriktighet och ert engagemang har varit ovärderligt. Vi vill även tacka vår handledare Lottie Wahlin som kontinuerligt gett oss stöd och värdefulla råd under uppsatsskrivandet. Tack.

Stockholm,
26 maj 2020

Roweida Abdul Kader & Kausar Abdullahi Ali

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	6
1.1 Bakgrund & problemformulering.....	6
1.2 Syfte & frågeställningar.....	10
2. Tidigare forskning.....	11
2.1 Alternativa lösningar.....	12
2.2 Rättsväsendets bemötande.....	13
2.2.1 Ras- och etnisk profilering.....	14
2.3 Rädsla för hämndaktioner.....	15
2.4 Tystnadskultur & gatukultur.....	16
2.5 Rättvisa och repressivitet.....	17
2.6 Kulturkompetens inom rättsväsendet.....	18
3. Teoretiska utgångspunkter.....	19
3.1 Social exklusion/utanförskap.....	19
3.2 Territoriell stigmatisering.....	20
3.3 Žižeks våldsteori.....	21
4. Forskningsmetod.....	23
4.1 Metod.....	23
4.2 Urval.....	24
4.3 Databearbetning.....	24
4.4 Analysmetod.....	25
4.5 Etiska problem.....	26
4.6 Trovärdighet, tillförlitlighet och representativitet.....	26
4.7 Studiens metodologiska fördelar och nackdelar.....	27
5. Resultat och analys.....	28
5.1 Kritisk syn på rättsväsendet.....	29
5.2 Misstro mot rättsväsendet.....	33
5.3 Språkbarriärer.....	37
5.4 Ambivalenta känslor för eget bostadsområde.....	38
5.5 Massmedia och dess stigmatiserande effekter.....	40
5.6 Ett rättsväsende som återspeglar samhället.....	43
5.7 Erkännande av problem med rasism.....	45

5.8 Trygga mötesplatser och ökad kommunikation.....	47
6. Diskussion av studiens slutsatser.....	48
6.1 Diskussion av resultat & slutsatser.....	48
6.2 Annan forskning.....	50
7. Referenser.....	52
8. Bilagor.....	64
8.1 Bilaga 1.....	65
8.2 Bilaga 2.....	67

1. Inledning

“You must never betray the secrets of this society, observing the ancient tradition of Omertà.”

(Winegardner, 2004, s.122-123).

Ovanstående citat är hämtat från boken *“The Godfather Returns”* (Winegardner, 2004), där huvudkaraktären Michael Corleone föreställer en italiensk maffiaboss. I scenen där citatet är hämtat från belyser Michael vikten av att bevara hederskodexen som de kallar *“Omertà”*. Hederskodexen, som kan liknas vid en ed, förbjuder medlemmar från att lämna uppgifter till myndigheter samt offentligt uttala sig om det kriminella nätverkets aktiviteter då detta anses vara förrådande mot närstående (jmf Brottsförebyggande rådet, 2019a).

Inom den internationella forskningen om organiserad brottslighet talar man liknande om angelägenheten att inte *snitch* vilket på svenska har översatts till att inte *tjalla* eller *gola* till diverse myndighetsorganisationer enligt Brå (2019a). Ett motiv som förknippats med detta är de tre visa aporna. De tre visa aporna har sitt ursprung i den japanska kulturen och föreställer tre apor där den ena håller för sina öron, den andra håller för sina ögon och den tredje håller för sin mun (Smith, 1993). Det japanska motivet kan liknas vid hederskodexen *“HSS”* som kan ses i svensk gatukultur och som innebär *“hör inget, ser inget och säger inget”* (Olsson, 2016).

Den nationella operativa avdelningen (Noa) rapporterar att det är en förekommande företeelse att boende i *särskilt utsatta områden* inte samarbetar med *rättsväsendet* (Noa, 2019). Fenomenet försvårar och i vissa fall förhindrar rättsväsendet att ta del av information från de boende som kan vara av betydelse i utredningar av brott (Brå 2019a).

1.1 Bakgrund & problemformulering

Det dödliga våldet har ökat markant inom marginaliserade bostadsområden den senaste tiden (Brå, 2019b). I den kriminalpolitiska debatten framförs det behov av "hårdare tag" i det brottsförebyggande arbetet inom *marginaliserade områden* (Wahlgren & Andersson, 2018). Inom den konservativa kriminalpolitiska diskursen föreslås militära ingripanden i bostadsområden med låg socioekonomisk status, vilket förstärker bilden av dessa bostadsområden som främmande mark. Den mediala rapporteringen av *socialt utsatta områden* har bidragit till *stigmatisering* och att ungdomar i dessa områden betraktas som ett polisiärt problem (Sernhede, 2018). Begreppet socialt utsatta områden avser segregerade bostadsområden som präglas av hög arbetslöshet, låg utbildningsnivå och otrygghet (Brå, 2018). I denna forskningsstudie har vi alternerat mellan begreppen särskilt utsatta områden, socialt utsatta områden, och marginaliserade områden i vetenskap om att definitionen av dessa begrepp möjligen skiljer sig åt. Detta till följd av att myndigheter samt forskare tillämpat olika begrepp i liknande syfte.

Det har under senare tid påbörjats en social mobilisering där allt fler *idéburna organisationer* företräder personer i socialt utsatta bostadsområden i kampen för social rättvisa och jämlikhet. Förtroendet för offentliga myndigheter bland boende i dessa områden har över tid försämrats, vilket innebär att idéburna organisationer istället har blivit viktiga aktörer och verkar som ett alternativ till offentliga myndigheter (Perez, 2018). Begreppet idéburna organisationer avser organisationer som kan liknas vid ideella föreningar där man arbetar med olika grupper av människor i strävan att skapa inkludering och samhörighet i samhället (Ekholm & Öhlund, 2018).

Lokalsamhället har vanligtvis ett stort förtroende för idéburna organisationer som verkar som *röstbärare* för människor som lever i utanförskap; individer som offentliga aktörer har svårt för att kontakta (SOU 2019:56). Den nära relationen mellan idéburna organisationer och civilsamhället är av stor vikt, eftersom myndigheter kan sakna ingående kunskap om marginaliserade gruppers tillgång till *socialt kapital*, såsom normer och moraliska band i relationer med människor (Ekholm & Öhlund, 2018). De idéburna organisationerna företräder människor vars röster inte blir hörda och anses därmed ha en röstbärande funktion. Dessa organisationer kan tillföra ett röstbärarperspektiv utifrån civilsamhällets syn, vilket varken offentliga myndigheter eller privata företag kan (SOU 2019:56).

Idéburna organisationer är verksamma inom olika områden som exempelvis social omsorg, hälso- och sjukvård och utbildning kan således betraktas fylla både en röstbärande och servicefunktion (Ekholm & Öhlund, 2018). Dessa organisationer arbetar i regel för att uppnå allmännyttiga syften och betraktas varken tillhöra den offentliga eller privata sektorn. Till skillnad från ideella organisationer kan idéburna organisationer vara vinstdrivande, vilket dock inte bör vara organisationens huvudsyfte. Det som kännetecknar idéburna organisationer är att eventuellt ekonomiskt överskott återgår till verksamheten och nyttjas av samhället (Einarsson & Wijkström, 2007).

Forskare menar att det finns kunskapsluckor i statistiken om den idéburna sektorn i Sverige (Einarsson & Wijkström, 2007). Det görs inga distinktioner mellan vinstdrivande organisationer och ideella eller idéburna aktörer i tillgänglig statistik, vilket medför svårigheter i kartläggningen av den idéburna sektorns expansion i Sverige. Statistiska centralbyrån (2019) uppskattar att det fanns cirka 258 000 organisationer i det svenska civilsamhället år 2017. Av dessa organisationer var en majoritet, närmare 63%, av organisationerna ideella verksamheter. Statistiken visar även att det är fler kvinnor än män som arbetar inom den ideella sektorn. Då denna statistik inte innefattar vinstdrivande idéburna organisationer kan det vara svårt att avgöra hur många idéburna organisationer som under senare år varit verksamma i Sverige och hur könsfördelningen inom dessa organisationer ser ut.

Tidigare forskning visar att de boende i marginaliserade områdenas levnadsvillkor är präglade av en socioekonomisk utsatthet samt att ungdomar i dessa områden riskerar att utveckla beteenden såsom exempelvis ett aggressivt beteende till följd av detta (Anderson, 1999; Dahlstedt & Eliassi, 2018; Hahn, 1971). Utöver detta tyder även forskningen på att rädslan för repressalier, som innebär att många inte vågar lämna uppgifter till rättsväsendet är utbredd inom dessa områden (Papp, Smith, Wareham & Wu, 2019).

Obenägenheten att lämna vittnesmål till rättsväsendet kan ses som ett dilemma i och med att det finns en allmän vittnesplikt i Sverige som innebär att man har skyldighet att vittna i domstol om åklagaren, den misstänkta personen, eller försvararen anser att det behövs. Vittnesplikten framgår av 36 kap. 1§ i Rättegångsbalken (1942:740) och innebär att en person inte kan vägra att medverka som vittne i en rättsprocess om åklagaren eller försvaret begär det (Polisen, 2020a). Det är dock rättsväsendets uppgift att säkerställa den enskildes *rättssäkerhet* och *rättstrygghet* vid

vittnesmål. Begreppet rättsväsendet inbegriper myndigheter som motarbetar brottslighet; exempelvis Polismyndigheten (Regeringen, 2020a). När man avlägger ett vittnesmål finns det risk att bli utsatt för påverkan av gärningspersoner eller andra personer som har kännedom om vittnets personuppgifter. Det är Polisen som genomför bedömningar om huruvida en person är i behov av vittnesskydd samt avgör vilket stöd eller skydd som ska tillämpas i enskilda ärenden (Polisen, 2020a).

Problemformulering

Personer i socialt utsatta områden blir utsatta för brott i högre utsträckning än personer som bor i icke-utsatta områden (Brå, 2017). Det konstateras även att förtroendet för rättsväsendet är lägre inom särskilt utsatta områden i jämförelse med områden som inte benämns som utsatta. Det är framför allt yngre män och personer med utländsk bakgrund som har ett lågt förtroende för Polisen. Det finns en utbredd politisk idé om att antalet synliga poliser som vistas offentligt i marginaliserade områden kan minska ungdomsbrottsligheten. Den politiska ambitionen handlar främst om att öka polisens närvaro i marginaliserade områden, men till följd av den tekniska utvecklingen patrullerar inte polisen till fots i särskilt stor utsträckning längre. Att medborgare i första hand möter poliser när brott har begåtts kan påverka polisens legitimitet och i synnerhet relationen mellan boende i marginaliserade områden och rättsväsendet (Wahlgren & Andersson, 2018).

Då allt färre personer inte vågar eller vill lämna information och lämna vittnesmål till rättsväsendet ökar risken att brottsoffer lever under fortsatt brottsutsatthet. Företeelsen påverkas även av befintliga kriminella nätverk, som använder sig av skrämselektiker för att upprätthålla tystnadskulturen (Brå, 2019a). Förekomsten av hot och våld mot vittnen i socialt utsatta områden kan betraktas som ett hot mot rättssäkerheten och demokratin. Den allmänna obenägenheten att delta i rättsprocesser i socialt utsatta områden försvårar för polisen att klara upp anmälda brott, vilket bidrar till en uppfattning om att polisen inte klarar av att fullfölja brottsutredningar. Följden blir att upplevelsen av otrygghet i marginaliserade områden ökar då boende uppger att de inte längre kan röra sig fritt och inte vågar anmäla brott som de blivit utsatta för (Brå, 2018).

Denna studie avser att bidra med fördjupad kunskap om bakomliggande orsaker till obenägenheten att anmäla brott och lämna vittnesmål till rättsväsendet i marginaliserade områden. För att erhålla reell kunskap om de boendes erfarenheter av kontakten med

rättsväsendet avgränsas urvalet till personer som är verksamma inom idéburna organisationer som engagerat sig i arbete inom dessa områden, och således kan tillföra ett så kallat inifrånperspektiv.

Relevans för socialt arbete

Obenägheten att avlägga vittnesmål och lämna information till rättsväsendet i marginaliserade områden är av intresse eftersom det är ett ämne som i låg grad berörts inom nationell forskning till vår kännedom. Forskningsområdet anses vara särskilt aktuellt i relation till det ökade dödliga våldet som skett inom socialt utsatta områden de senaste åren (Brå, 2019b). Det valda forskningsområdet anses vara av relevans för socialt arbete eftersom socialarbetare är i behov av denna kunskap för att erhålla djupare förståelse för bakomliggande orsaker till att boende i marginaliserade områden drar sig från att initiera kontakt med rättsväsendet. Utöver detta anses studien bidra med en ökad kunskap om hur man kan stödja brottsutsatta individer från dessa områden, vilket är av vikt för det sociala arbetet då Socialtjänsten har ett särskilt ansvar för brottsutsatta enligt 5 kap 11§ Socialtjänstlagen (SFS 2001:453).

1.2 Syfte & frågeställningar

Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka vilka orsaker idéburna organisationer anser ligger till grund för obenägheten att avlägga vittnesmål och anmäla brott till rättsväsendet i marginaliserade områden. Därtill är syftet att undersöka hur relationen mellan rättsväsendet och boende i marginaliserade områden kan förbättras.

Frågeställningar

1. Vilka orsaker anser röstbärare i form av idéburna organisationer ligga till grund för att personer som är bosatta i marginaliserade områden inte avlägger vittnesmål och anmäler brott till rättsväsendet?
2. På vilka sätt anser röstbärare i form av idéburna organisationer att man kan förbättra relationen mellan rättsväsendet och personer som är bosatta i marginaliserade områden?

Avgränsningar

I denna studie avgränsas urvalsgruppen till personer som arbetar eller arbetat inom idéburna organisationer som är verksamma i marginaliserade områden i Stockholm. Informanterna i studien är röstbärare i form av idéburna organisationer som företräder de boende och den egna målgruppen. Förvärvsarbetare inom den offentliga sektorn såsom poliser, advokater och åklagare utelämnas i denna undersökning då syftet är att erhålla kunskap om områdena i fråga ur ett inifrånperspektiv. Det är således enbart röstbärarnas uppfattningar och åsikter som utgör empirin i denna undersökning. För att ytterligare avgränsa forskningsområdet används begreppet marginaliserade områden i studien för att skildra de bostadsområden som är av intresse.

Begreppsdefinitioner

Begreppet marginaliserade bostadsområden definieras som bostadsområden som karaktäriseras av ohälsa, hög arbetslöshet, låga inkomster, hög kriminalitet och låg utbildningsnivå. De boende beskrivs befinna sig i ett oönskat tillstånd av utsatthet och inte ha tillgång till grundläggande resurser vilket medför risk att på egen hand inte kunna förbättra sina levnadsvillkor (Karlsson, Kuusela & Rantakeisu, 2013). Begreppen särskilt utsatta områden, socialt utsatta områden och marginaliserade områden har använts växelvis i denna studie med förbehåll om att det finns likheter och skillnader i definitionerna av dessa begrepp. Detta eftersom de förstnämnda begreppen använts i tidigare forskning och inte direkt har kunnat översättas till marginaliserade områden som är det teoretiska begreppet som vi i denna studie har valt att tillämpa.

Begreppet idéburna organisationer används för att åskådliggöra de organisationer som är av intresse för forskningsområdet. Enligt Ekholm & Öhlund (2018) kan idéburna organisationer liknas vid frivilliga organisationer som arbetar nära olika grupper av människor för att skapa inkludering och samhörighet. Begreppet används i syfte att beskriva självstyrande organisationer som uppkommit till följd av en samhällsnyttig idé. Dessa organisationer utmärks ofta av ideologiska inriktningar. I studien används begreppet röstbärare i syfte att beskriva idéburna organisationer som företräder marginaliserade grupper.

Begreppet rättsväsende är ett paraplybegrepp som används för att beskriva de brottsförebyggande myndigheter som ansvarar för den svenska rättssäkerheten och rättstryggheten. Med rättstrygghet åsyftas skydd mot angrepp på människors liv och rättstryggheten innebär att myndighetsutövningen ska utgöra hög kvalitet. Rättsväsendet består av åklagare, poliser, domstolar och kriminalvården (Regeringen, 2020a; Regeringen, 2020b).

2. Tidigare forskning

Avsnittets disposition

I detta avsnitt redogörs internationell och nationell forskning om forskningsfältet som tematiseras utifrån representativa teman. Den forskning som presenterats diskuteras därefter utifrån ett kritiskt förhållningssätt. Tema ett till och med fyra behandlar studiens första frågeställning, medan tema fem och sex behandlar studiens andra frågeställning. Avsnittet avslutas med en sammanfattning.

Sökprocess

För att söka litteratur har främst EBSCO Discovery Service använts och därigenom har vi fått tillgång till artiklar från bland annat EBSCOhost, Google Scholar, Libris, Scopus, Sage Journals & Sage Knowledge. Sökord såsom *tystnad*, *relation till rättsväsende*, *tystnadskultur*, *vittnen*, *brottsutsatta*, *brottsoffer*, har använts under undersökningsprocessen. Även engelska sökord och begrepp såsom *confidence in the criminal justice system*, *code of silence* och *code of the street* har bland annat använts i sökningen. Utifrån sökresultaten valdes artiklar ut och lästes, vilket gav en överblick om artiklarnas relevans. Forskningen som berörs är hämtad både från nationella och internationella studier för att erhålla en djupare förståelse för det globala fenomenet.

2.1 Alternativa lösningar

Anderson (1999) undersöker varför unga män i ett afroamerikansk-dominerat område i Philadelphia efterföljer vad som benämns *the street code*, som på svenska kan översättas till en hederskodex, som innefattar en tystnadskultur gentemot rättsväsendet.

“In the inner-city community there is a generalized belief that the police simply do not care about black people ... Such observations reinforce people’s belief that they are on their own, and this attitude has crucial implications for the code of the street (...)” (Anderson, 1999, s.321).

I boken framförs det huvudsakligen att polisens bemötande mot afroamerikaner bosatta i marginaliserade områden medfört en vilja att efterfölja *the street code*. Vidare beskriver Anderson (1999) hur invånare som blir diskriminerade av polisen utvecklar en cynisk inställning till rättsväsendet och att invånare antar *the street code* i syfte att erhålla en slags skyddsbarriär. De boende beskrivs uppleva att polisen inte rycker ut på SOS-alarm lika snabbt som de gör i

icke-marginaliserade områden och att de därför behöver ta lagen i egna händer för att skydda sig själva och sina nära från att bli utsatta för brott. Det indikeras att risken att bli utsatt för brott minskar om man efterföljer the street code. Detta är dock inte obesträtt. I ytterligare en amerikansk studie av ungdomar i åldersgrupperna 10–13 år samt 12–15 år framkommer det att hederskodexen som efterföljs i syfte av att erhålla ett skyddande socialt kapital, istället utvecklar en ökad risk för brottsutsatthet (Stewart, Schreck & Simons, 2006).

Det tycks finnas parallella samhällsstrukturer i socialt utsatta områden där personer som lever i utanförskap använder sig av alternativa metoder i syfte att lösa konflikter. Även de kriminella nätverken undviker att involvera rättsväsendet vid konflikter och begår brott i vedergällande syften. Dessa nätverk betraktas ingå i parallella samhällsstrukturer då de tenderar att lösa konflikter utan att involvera rättsväsendet. De parallella strukturerna innebär att personer söker sig till alternativa lösningar vid konflikter, genom att exempelvis vedergällas, istället för att vända sig till rättsväsendet (Brå, 2018). Detta stämmer överens med Andersons resonemang (1999) om hur boende saknar förtroende för rättsväsendet och upplever att de behöver ta lagen i egna händer för att skydda sig själva och närstående från att bli utsatta för brott.

2.2 Rättsväsendets bemötande

Rättsväsendets bemötande har en stor påverkan på brottsutsatta individers hälsa. De brottsutsattas hälsa och inställning till rättsprocessen kan förbättras vid ett respektfullt och empatiskt bemötande från rättsväsendet. Delgivande av information om rättsprocessen och ett gott bemötande tycks leda till en smidig rättsprocess för brottsutsatta, medan ett dåligt bemötande riskerar att leda till en sekundär viktimisering (Enarsson, 2013). Brottsutsatta personer kan uppleva ytterligare kränkningar i relation till det ursprungliga brottet vid ett illa bemötande från myndigheter eller enskilda individer. Ett dåligt bemötande kan leda till att brottsutsatta individer inte längre vill medverka i rättsprocessen (Enarsson, 2013). Även idéburna organisationer som arbetar för att stödja brottsutsatta upplever svårigheter med att uppmuntra personer till att samarbeta med rättsväsendet till följd av egna erfarenheter av dåligt bemötande från rättsväsendet (Brå, 2018; Brå, 2019a).

Det tycks framförallt vara utrikes födda män som upplever brister i polisens bemötande (Enarsson, 2013). En förekommande upplevelse bland boende i socialt utsatta områden är att yngre män med utländsk bakgrund diskrimineras och misstänkliggörs av rättsväsendet (Brå,

2018; Futterman, Hunt & Kalven, 2016). Vidare tycks det främst vara yngre män och brottsutsatta personer som har ett lågt förtroende för rättsväsendet (Brå, 2007a; Brå, 2018; Brå, 2019a; Enarsson, 2013; Sandstig, 2007). Det finns en uppfattning om att pojkar blir stoppade av polisen utan anledning i högre utsträckning än flickor i socialt utsatta områden (Brå, 2018).

Unga afroamerikanska män upplever att polisen utövar maktnissbruk genom att använda övervåld som exempelvis hårdhänt kroppsvisitering enligt en studie som genomförts i USA (Futterman et al., 2016). De som fallit offer för övervåld och maktnissbruk tycks, enligt samma studie, vara obenägna att kontakta polisen även om en närstående har blivit utsatt för ett allvarligt brott vilket indikerar på en brist på förtroende för poliser (Futterman et al., 2016). Vidare uppfattas rasistiska uttalanden från polisen riskera att förstärka den befintliga bristen på förtroendet för Polismyndigheten i socialt utsatta områden (Hallin, Jashari, Listerborn & Popoola, 2010). Den föregående kontakten med myndigheter anses vara avgörande för det förtroende som individen har gentemot rättsväsendet (Brå, 2018; Brå, 2019a; Enarsson, 2013; Futterman et al., 2016; Hallin et al., 2010).

2.2.1 Ras- och etnisk profilering

Det finns ingen generell definition av begreppet ras- och etnisk profilering, men begreppet används ofta i samband med frågor om diskriminering och rasism. Ras- och etnisk profilering förekommer i särskilt stor utsträckning i socialt utsatta områden (Schclarek Mulinari, 2017). Det förekommer att personer med utländsk bakgrund ofta stoppats i rutinmässiga kontroller, vilket tros vara en bland flera orsaker till de stenkastningar och upplopp som tidigare uppstått i marginaliserade områden i Sverige under senare år (Hallin et al., 2010; Schclarek Mulinari, 2017). Idén om att det pågått en ras- och etnisk profilering av de boende har dock tidigare avfärdats av poliser. Men forskning visar att ras- och etnisk profilering kan utövas utan avsikt till följd av omedvetna stereotypiska föreställningar. När poliser utfört kontroller på vaga grunder eller använt en så kallad fingertoppskänsla för att identifiera personer som ser “misstänksamma ut” finns det risk att bedömningar görs utifrån fördomar. Det finns således ett behov av tydliggörande för juridiska begrepp som exempelvis “skälig misstanke” (Schclarek Mulinari, 2017).

I frågan om polisiärt bemötande i marginaliserade områden aktualiseras konstruktionen av de hotbilder som Polisen organiserar sitt arbete utifrån. Den återkommande mediala rapporteringen

av grova brott leder till en *hotbildsnormalisering*, vilket innebär att dåligt underbyggda hotbilder medför repressiva insatser. Det föreligger även en *medelnormalisering*, som innebär en normalisering av ett polisiärt arbetssätt där man tänjer på gränserna för det lagliga; vilket inbegriper en risk för att gråzoner inom arbetsområdet lagliggörs i efterhand. Denna typ av normalisering, innebär även att befintliga lagar tillämpas utöver den ursprungliga intentionen. Exempel på sådant förfarande är lagen med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål (1952:98) som införts som en tillfällig lag som en åtgärd mot grov brottslighet. Denna lag betraktades stå i motsättning till sedvanliga rättsprinciper, men förlängdes kontinuerligt på begäran av säkerhetspolisen och blev till sist en permanent lag. Till följd av en medelnormalisering, används tvångsmedel såsom kroppsvisitation numera vid misstankar om ringa brott (Flyghed, 2007).

Det är främst Polismyndigheten som har makt att medialt återge insatser i marginaliserade områden vilket medför en risk att enbart delar av polisarbetet i dessa områden presenteras. Den övervakning och underrättelseverksamhet som pågått i marginaliserade områden genom exempelvis civilpoliser offentliggörs inte (Hallin et al., 2010).

2.3 Rädsla för hämndaktioner

Det finns två huvudsakliga sätt att samarbeta med rättsväsendet; att anmäla ett brott eller att lämna vittnesmål som kan vara betydelsefull i en brottsutredning (Papp et al., 2019). Detta kan dock påverkas av ett antal olika omständigheter varav rädsla för repressalier är en av de främsta orsakerna till att boende i socialt utsatta områden inte är villiga att samarbeta med rättsväsendet (Brå, 2018; Brå, 2019; Papp et al., 2019). Om man är rädd att skadas till följd av uppgiftslämning till Polisen är det mindre sannolikt att man samarbetar med rättsväsendet (Papp et al., 2019). Det finns en allmän uppfattning bland boende i socialt utsatta områden att rättsväsendet inte kan tillgodose vittnen med betryggande vittnesskydd, en bild som stärks av poliser och ideella organisationer (Brå, 2019a). Bland de boende framkommer det även önskemål om att kunna avlägga vittnesmål anonymt (Brå, 2018; Brå, 2019a; Papp et al., 2019).

Det har tidigare funnits en vilja att samarbeta med och bistå Polismyndigheten i brottsutredningar bland boende i socialt utsatta områden, men som hindrats av kriminella nätverk. Boende i socialt utsatta områden tycks vara mindre benägna till att avlägga vittnesmål om de bevittnar brott som

har begås av kriminella nätverk. Även personer inom kriminella nätverk uppfattas vara rädda att bli utsatta för hot och våld om de talar med Polisen (Brå, 2019a).

Utöver rädslan för den egna säkerheten finns en särskild oro att närstående ska utsättas för brott. Denna rädsla beskrivs vara förankrad i tidigare brottshändelser i bostadsområdet som varit riktade mot personer som har samarbetat med rättsväsendet. Det är ofta händelser där våld riktats mot vittnen som boende i socialt utsatta områden har lagt på minnet vilket genererat en rädsla för hämndaktioner (Brå, 2018; Brå, 2019a). Rädslan medför att brottsutsatta i socialt utsatta områden ändrar vittnesmål vid medverkan i rättegångar eller drar tillbaka polisanmälningar (Brå, 2019a). Även om gärningspersonen grips beskrivs de boende uppleva en rädsla att gärningspersonen får en icke-frihetsberövande påföljd och således kan fortsätta utöva hot och våld (Brå, 2019). Rädslan för att bli utsatt för hämndaktioner är särskilt stor eftersom det råder en oskriven regel, en slags hederskodex, i vissa socialt utsatta områden att inte samarbeta med Polisen (Brå, 2018; Brå, 2019a; Papp et al., 2019).

2.4 Tystnadskultur & gatukultur

Brå (2019a) använder sig av begreppet *tystnadskultur* för att beskriva obenägenheten att avlägga vittnesmål i socialt utsatta områden. Tystnadskulturen betraktas som ett normsystem där boende i marginaliserade områden kollektivt beslutat att inte samverka med rättsväsendet. Denna kultur förmedlas genom rykten och ständig nyhetsrapportering om kriminella nätverk och kan förstås som ett kontinuum som går från individuella skäl till en gemensam kultur där status, kön och levnadsvillkor är betydelsefulla faktorer (Brå 2019a).

Internt inom de kriminella grupperingarna råder också en tystnadskultur enligt en svensk studie som undersökt fyra olika kriminella grupperingars organisering i Sverige (Rostami, Mondani, Liljeros & Edling, 2018). Resultaten tyder på att det inte finns några slags formella regler inom grupperingarna men att tystnad gentemot utomstående och framförallt rättsväsendet är förväntat under alla omständigheter. Tystnaden avser särskilt information av känslig karaktär som kan användas emot dem. Brytandet av en sådan hederskodex kan enligt studien leda till bestraffning genom social utestängning eller fysiska påföljder (Rostami et al., 2018).

I socialt utsatta områden anses tystnadskulturen upprätthållas av både kriminella grupperingar och boende som blivit avskräckta från att dela information med Polisen. Därtill verkar bristande

förtroende för myndigheter att fullfölja brottsutredningar vid medverkan i en rättsprocess och erbjuda betryggande vittnesskydd vara bidragande mekanismer till tystnadskulturen. Även känslor av skuld, skam och oro över hur vittnesmålet kan påverka det egna ryktet tycks medföra tystnad gentemot rättsväsendet (Brå, 2018; Brå, 2019a).

I nationell och internationell forskning används olika begrepp för att beskriva obenägenheten att avlägga vittnesmål i marginaliserade områden (jmf Anderson, 1999; Brå, 2018; Brå, 2019a; Futterman et al., 2016). Begreppen *code of the street* och *code of silence* används växelvis för att beskriva de koder och regler som boende i marginaliserade områden förhåller sig till i vardagen. Dessa begrepp kan liknas vid begreppet *gatukultur* som myntades av Philippe Bourgois (2001) och beskrivs som en komplex uppsättning av värden, attityder och levnadsstrategier som står i motsättning till samhällsstrukturer som marginaliserade personer missgynnas av. I den nationella forskningen används även begreppet *gatukod* som en översättning på begreppet *code of the street* och syftar till de oskrivna moraliska koderna som råder i socialt utsatta områden; exempelvis att inte prata med poliser (Lalander, 2009).

2.5 Rättvisa och repressivitet

De boende i marginaliserade områden tycks uppleva rättsväsendet som orättvist och att de inte verkar för deras intressen. För att öka förtroendet föreslås utökad arbete med frågor om rättvisa och likvärdighet i relation till bemötandet av medborgare och fördelning av resurser. De samhällsinsatser som tidigare tillämpats i marginaliserade områden anses av de boende inte kunna likställas med de insatser som genomförts i icke-marginaliserade områden och upplevs vara av sämre karaktär i förhållande till de icke-marginaliserade områdena. Detta upplevs, enligt de boende, vara en följd av den egna etniska och ekonomiska bakgrunden (Brå, 2018).

Det finns meningsskiljaktigheter gällande utformningen av brottsförebyggande insatser bland boende i marginaliserade områden. Det är framförallt äldre boende i socialt utsatta områden som efterfrågar ett striktare rättsväsende då de menar att hårdare tag kan leda till förbättring. Detta står i kontrast till upplevelsen av att tillämpning av repressiva insatser kan medföra risk att de boende som upplever att de blir visiterade av polisen ofta och på felaktiga grunder, utvecklar en försämrad relation till rättsväsendet (Brå, 2018).

2.6 Kulturkompetens inom rättsväsendet

Kulturkompetens är ett mångfacetterat begrepp som kan definieras som förmågan att erbjuda professionell service som överensstämmer och med normativa beteenden inom ett område samt är anpassat för de särskilda behoven som finns inom området (Green, 1999). Begreppet används i både nationell och internationell forskning om förtroendeskapande åtgärder i marginaliserade områden. Inom forskning anses det finnas ett avstånd mellan rättsväsendet och de personer som de arbetar med (Bradford & Jackson, 2017; Jackson et al., 2011; Wahlgren & Andersson, 2018). Detta kan uppstå till följd av att svenska poliskårer inte sällan huvudsakligen består av etniskt svenska män (Wahlgren & Andersson, 2018). Även om det finns en ambition att öka mångfalden och således även den kulturella kompetensen inom poliskåren, anses bristen på kunskap om marginaliserade områden vara stor och bidra till förekomsten av diskriminering av rättsväsendet i form av misstänkliggörande och visitering av unga män som bor i området (Brå, 2018).

Det har under senare tid påbörjats ett projekt där så kallade brobyggare, som består av individer med kulturell- och språklig kompetens samt kunskap om obenägenheten att samarbeta med rättsväsendet, ska förbättra relationen mellan rättsväsendet och boende i marginaliserade områden (Brå, 2019a). En ökad mångfald inom rättsväsendet anses vara centralt i arbetet mot diskriminering eftersom det förmodas öka tryggheten för målsäganden och vittnen med utländsk bakgrund i rättsprocessen, samt bidra till en ökad medvetenhet om deras förutsättningar och behov i rättsprocessen (Brå, 2008). För att erhålla ökad kulturell kompetens föreslås utvärderande arbete utifrån etniska minoriteters åsikter och närmare samarbete mellan Polisen och civilsamhället (Brå 2019a).

Kritik mot tidigare forskning

Det råder brist på nationell forskning om studiens forskningsområde, vilket har lett till en ökad användning av myndighetsrapporter i denna studie. Brå är en myndighetsorganisation som fått uppdrag av Justitiedepartementet och därmed är det värt att ifrågasätta huruvida deras forskning påverkats av bakomliggande politiska direktiv. Brå samverkar med Polismyndigheten i det brottsförebyggande arbetet vilket kan ha medfört att de i mindre utsträckning lyft kritik gentemot polisens arbete i marginaliserade områden. I en av rapporterna (Brå, 2019a) finns representanter från Polismyndigheten i den referensgrupp som fått i uppgift att följa studien som genomförts.

Den internationella vetenskapliga forskningen som påträffats under studiens gång är främst från USA, vilket innebär att forskningen bör jämföras med försiktighet då det kan finnas en diskrepans mellan svenska och amerikanska marginaliserade områden. En del av de amerikanska undersökningarna bygger på data som insamlats under sent 90-tal vilket innebär att mycket kan ha förändrats inom forskningsområdet sedan dess. Det bör även noteras att forskare inte alltid är fullständigt objektiva och neutrala, då de kan inneha en viss agenda med sina forskningsstudier. Schclarek Mulinari (2017) publicerade exempelvis sin rapport på uppdrag av människorättsorganisationen Civil Rights Defenders (2020) som finansieras av statliga bidrag och bedriver påverkansarbete i Sverige.

Sammanfattning av forskningsfältet

Sammanfattningsvis tyder den tidigare forskningen på att rädslan för hämndaktioner och en rådande tystnadskultur har medfört att boende i socialt utsatta områden inte samarbetat med rättsväsendet. Det tycks även finnas parallella samhällsstrukturer i dessa områden och alternativa lösningar används till följd av minskat förtroende till rättsväsendet. Det låga förtroendet för rättsväsendet kan bero på erfarenheter av diskriminering. De förtroendeskapande åtgärderna som framförs är bland annat ökad kulturkompetens och ett likvärdigt bemötande av medborgare.

3. Teoretiska utgångspunkter

Avsnittets disposition

I detta avsnitt redovisas studiens teoretiska utgångspunkter. De nedanstående teorierna har valts utifrån studiens syfte och relevans till forskningsområdet. En närmare beskrivning av teoriernas innebörd och hur dessa kan tillämpas inom forskningsområdet redogörs. Avsnittet avslutats med en reflektion kring de teoretiska ramverkets relevans och användbarhet i studien.

3.1 Social exklusion/utanförskap

Den svenska översättningen av det engelska begreppet *social exclusion* varierar i litteraturen och har tidigare översatts till olika begrepp såsom *social exlusion*, *social utestängning* och *social uteslutning* (Svedberg & Wollter, 2013). I handlingsplanen för Sveriges strategirapport för social trygghet och social delaktighet översattes begreppet *social exclusion* till *utanförskap*. I denna studie används begreppen social exklusion och utanförskap växelvis med förbehåll om att det kan finnas likheter och skillnader i översättningen av dessa begrepp. Begreppet social exklusion myntades av filosofen René Lenoir när han i sin text år 1974 uppmärksammade samhällets socialt avvikande grupper och benämnde de som "*les exclus*", på svenska översatt till "de exkluderade" (Svedberg & Wollter, 2013). Lenoir refererade inledningsvis främst till bland annat de fysiskt och psykiskt funktionshindrade, missbrukare och ungdomsbrottslingar i samhället. Begreppet har sedan dess globaliserats och refererats till alla grupper som har blivit socialt exkluderade från samhället. Begreppet utanförskap har använts sedan 1970-talet och ses inte ha en direkt definition men kan enligt Ungdomsstyrelsen beskrivas som ". . . en kombination av fattigdom och att inte delta i till exempel utbildning, arbete eller samhällsdebatt. . ." (Ungdomsstyrelsen, 2008, s.25).

Begreppet utanförskap används i en politisk diskurs och förknippas med marginaliserade områden som beskrivits som "folkhemmets kaosartade baksida" i syfte att skildra den motsatta utvecklingen av den politiska ambitionen att utjämna samhällsklyftor (Dahlstedt & Eliassi, 2018). Den sociala exkluderingen beskrivs i tre olika dimensioner; resursbrist och omfördelning, arbetslöshet, samt uppförande och moral. I den första dimensionen beskrivs exkluderingen som en företeelse som delvist kan uppstå till följd av en ojämlik fördelning av resurser inom bostadsområden, där de marginaliserade områden lider av en materiell resursbrist. I den andra dimensionen pratar man om att exkluderingen delvist präglas av att det är ett färre antal människor som förvärvsarbetar medan den tredje dimensionen syftar till att beskriva de boende i marginaliserade områdenas förhållningssätt. Vissa grupper anses i högre grad vara problematiska och normavvikande i termer av uppförande i samhället, vilket kan förstärka känslan av utanförskap (Dahlstedt & Ekholm, 2018).

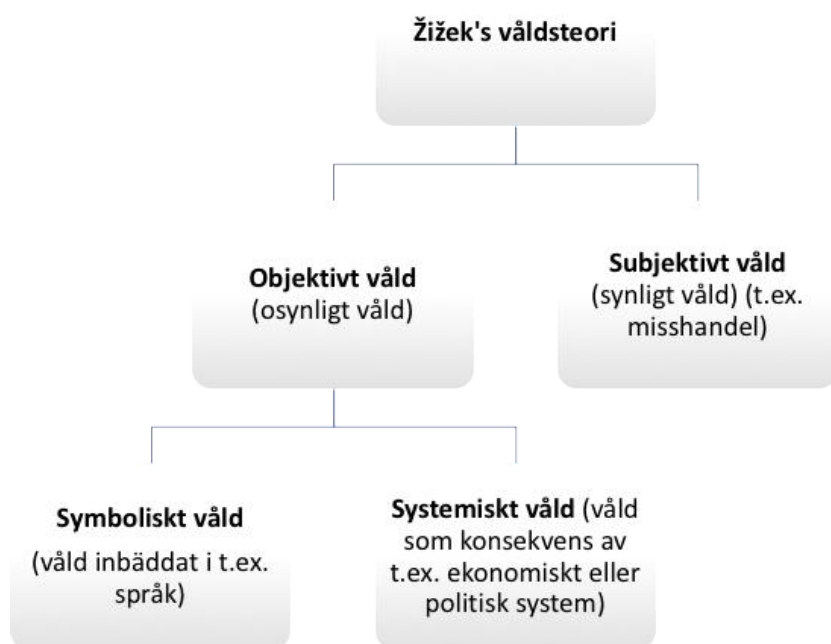
3.2 Territoriell stigmatisering

I diskussionen om utanförskap nämns inte sällan det tillkomna begreppet *utanförskapsområde* som definieras som geografiskt avgränsade områden i urbana miljöer där det som politiskt kan betraktas som alarmerande blivit normaliserat (Dahlstedt & Eliassi, 2018). Dessa områden kännetecknas ofta av ökad segregation och fattigdom. I en politisk diskurs, i form av bland annat motioner och propositioner, beskrivs att utanförskapsområden präglas av ett behov av ökad övervakning, kontroll och insatser från myndigheter som till exempel Polisen samtidigt som de i den samhälleliga diskursen målats upp på ett sätt som bidragit till rädsla och otrygghet både inom och utanför dessa områden (se Kuusela, 2013; motion 2016/17:3177; prop. 2018/19:147). Denna process kan betraktas som en del av en teori som sociologen Wacquant (1996) benämner som en *territoriell stigmatiseringsprocess*.

Wacquant (1996) beskriver den territoriella stigmatiseringsprocessen som ett successivt förlopp där boende i utanförskapsområden kategoriseras och avskiljs från resterande befolkning vilket medför ett stigma. Termen stigmatisering beskrivs detaljerat i boken "Stigma" av Goffman (2011) som menar att stigma kan liknas vid en oönskad stämpling av individer i samhället till följd av besittande av ett avvikande attribut; i detta fall att bo i ett marginaliserat bostadsområde. Stigmat kan resultera i att de boende i dessa områden upplever skam och tar avstånd från området genom att exempelvis undvika hembesök, dölja sin adress och känna behovet att förklara varför de är bosatta i ett utanförskapsområde (Wacquant, 1996). Denna territoriella stigmatiseringsprocess, med hjälp av massmedia, bidrar till att många utanförskapsområden blir förknippade med negativa föreställningar såsom kriminalitet, arbetslöshet och kvinnoförtryck (Dahlstedt & Eliassi, 2018).

3.3 Žižeks våldsteori

Figur 1. Illustration av Žižeks våldsteori.

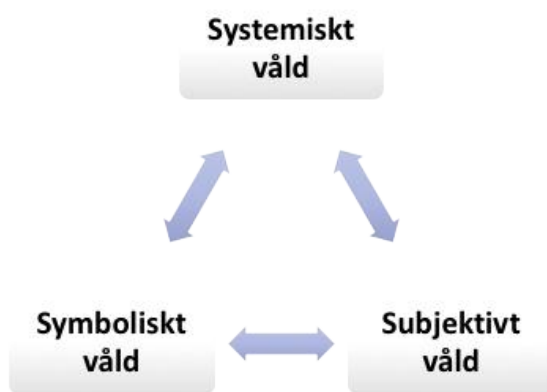
Våld uttrycks inte sällan mot bakgrund av andra faktorer som exempelvis kan vara symptom på större samhällsproblem vilket nödvändiggör behovet att tolka våld som något mer omfattande än det framträdande våldet. Žižek (2009) begreppsliggjorde termen våld i sin våldsteori och dikotomiserade termen i *subjektivt våld* respektive *objektivt våld*. Subjektivt våld beskrivs utgöra det synliga, direkta, explicita våldet som uttrycks i form av en konkret våldshandling som till exempel en skjutning. Objektivt våld inbegriper däremot det samhälleliga indirekta våldet som uttrycks på ett osynligt sätt, och i kontrast till det subjektiva våldet som beskrivs ha en distinkt våldsutövare och våldsoffer. Fortsättningsvis delade Žižek ytterligare upp begreppet objektivt våld i vad han kallar för *systemiskt våld* och *symboliskt våld* som illustrerat i figur 1 ovan.

Systemiskt våld beskrivs som en typ av diskret våldsförm som uppstått till följd av det samhälleliga systemets uppbyggnad och uttrycks bland annat i form av tvångsmedel och förtryckande strukturella ojämlikheter. Denna våldstyp utövas genom exempelvis politiska eller ekonomiska system, där det kan vara svårt att urskilja en konkret våldsutövare och mäta ökningar eller minskningar av våldsutövningen (Žižek, 2009). Begreppet systemiskt våld bör inte förväxlas med termen *systematisk* som avser metodologi. Ett exempel på systemiskt våld i samhällsuppbyggnaden kan vara avsaknaden av polisstationer i marginaliserade bostadsområden

vilket medför längre tid för polisiär uttryckning och således riskerar att påverka relationen mellan rättsväsendet och boende i marginaliserade områden negativt (Anderson, 1999; Sundberg, 2017).

Den sistnämnda formen av våld uttrycks, enligt Žižek (2009), i form av symboler och dess interaktioner. Detta kan exemplifieras genom användandet av språk för att skapa skillnader mellan människor som exempelvis rasistiska och religiöst förtryckande uttryck. Symboliskt våld kan vara särskilt tydligt i mötet mellan människor där det råder en stor maktobalans, exempelvis då en polis utför ras- och etnisk profilering eller använder sig av andra diskriminerande uttryck i möten med boende i marginaliserade områden med utländsk bakgrund.

Figur 2. Illustration av Žižeks våldsteori.

Žižek (2009) menar att de olika typerna av våld hör samman och kan förstås mot bakgrund av varandra som illustrerat i figur 2. Det är exempelvis möjligt att medias skildring av boende i marginaliserade områden, riskerar att baseras på stereotyper vilket påverkar polisens förförståelse och bemötande av personer som bor i marginaliserade områden (jmf Kalla fakta, 2019). Detta är av relevans för studien eftersom personer som haft erfarenheter av dåligt bemötande från polisen sällan visat sig vara villig att delta i rättsprocessen (Enarsson, 2013; Futterman et al., 2016).

Teoretisk relevans för studie

Tillämpning av teorin om social exklusion i studiens analys möjliggör erhållandet av kunskap och förståelse för de boende i marginaliserade områdenas egna uppfattningar om känslan av tillhörighet, vilket i denna studie sker via röstbärare i form av idéburna organisationer. Detta anses vara av relevans för studien då det kan verka som en bidragande faktor till obenägenheten att samarbeta med rättsväsendet. I likhet med detta teoretiska perspektiv, är teorin om territoriellt stigma väsentlig för denna studie då det är av vikt att begripa hur konsekvenserna av ett

potentiellt utanförskap riskerar att stigmatisera boende i marginaliserade områden, och påverka obenägenheten att samarbeta med rättsväsendet. Med tillämpning av Zitzels teori om subjektivt och objektiva våld kan man synliggöra våldstyper och våldsutövare som boende i marginaliserade områden kan påverkas av och dess betydelse i relationen till rättsväsendet.

4. Forskningsmetod

Avsnittets disposition

I detta avsnitt görs en beskrivning om studiens undersökningsmetod och urvalskriterier. I avsnittet definieras begrepp som används genomgående i uppsatsen. För att konkretisera det tillvägagångssätt som använts i studien genomförs en beskrivning av insamling och bearbetning av material samt analysmetod. Även reflektioner kring etiska överväganden och metodologiska begränsningar framförs i avsnittet.

4.1 Metod

En kvalitativ semistrukturerad undersökning har genomförts, där åtta personer som arbetar i idéburna organisationer, vars verksamhetsorter är marginaliserade områden, har intervjuats. Syftet var att undersöka bakomliggande orsaker till obenägenheten att avlägga vittnesmål och anmäla brott till rättsväsendet och hur relationen mellan rättsväsendet och boende i marginaliserade områden kan förbättras. Ett frågeformulär förbereddes på förhand och användes som vägledning under intervjuerna. Vid utformningen av intervjuguiden medtogs ordningsvakter vid frågor om bland annat rättsväsendets närvaro, vilket byggdes på en uppfattning om att erfarenheter av övervåld av ordningsvakter var av betydelse för relationen till rättsväsendet. Vid revidering under studiens gång togs beslut att utesluta det resultat som avser frågorna om väktare med hänsyn till bristande relevans för studien.

4.2 Urval

I studien tillämpades ett icke-sannolikhetsurval i form av strategiskt urval, där röstbärare i form av idéburna organisationer som är verksamma i marginaliserade områden deltog i semistrukturerade intervjuer. För att producera ett resultat där forskningsfrågorna besvarades på ett adekvat sätt behövde informanterna en viss förförståelse inom forskningsområdet samt tillhöra urvalsgruppen och därför ansågs den strategiska urvalsmetoden vara särskilt lämplig för denna undersökning. Urvalsgruppen begränsades till idéburna organisationer som varit verksamma i marginaliserade områden i minst tre år. Detta eftersom det ansågs vara betydelsefullt med erfarenhet av att arbeta i ett marginaliserat område under en längre tidsperiod för att på ett adekvat sätt kunna återge både målgruppen och boendes erfarenheter. De idéburna organisationerna eftersöktes via sociala medier och en förfrågan om medverkan i studien skickades ut via de kontaktuppgifter som fanns tillgängliga, med medföljande informationsblad till de organisationer som kunde antas tillhöra urvalsgruppen.

4.3 Databearbetning

I denna undersökning användes en ljudinspelare för att dokumentera samtalen med informanterna. Röstinspelningarna tillförde möjligheten att kunna lyssna på informanternas exakta tonfall, ordföljd och pauser efter att intervjun hade genomförts. Genom att spela in intervjuerna förenklades transkriberingsprocessen och ljudinspelningarna kunde direkt överföras till datorn och skriftligt formuleras. Det var särskilt viktigt att genomföra intervjuerna i miljöer där informanterna kunde tala utan höga bakgrundsljud (jmf Kvale & Brinkmann, 2009). I transkriberingarna uteslöts förstärkningsuttryck/förstärkande adverb och interjektioner som använts i överflöd och inte ansetts bidra med relevans. Exempel på sådana uttryck är: *ehm, alltså, hmm, typ och liksom*.

4.4 Analysmetod

Bryman (2011) framförde fyra olika tillvägagångssätt vid narrativ analys: tematisk analys, interaktiv analys, performativ analys och strukturell analys. I denna undersökning har den tematiska analysmetoden tillämpats. Med hjälp av den tematiska analysmetoden erhöles struktur i empirin och en överblick av insamlat material. Enligt Braun & Clarke (2006) kan den tematiska analysen delas in i sex olika steg; bekanta sig med intervjumaterialet (1), skapa initiala koder (2), söka efter teman (3), granska teman (4), definiera och namnge teman (5) och skriva rapporten (6). När datainsamlingen hade fullgjorts skulle resultatet noggrant transkriberas och utläsas. I det andra steget identifierades därefter koder i det empiriska materialet; det vill säga meningsfulla begrepp som fångat essensen av det som skulle studeras. I det tredje steget analyserades koderna för att kunna urskilja vilka övergripande teman som materialet kunde anses innehålla. I det fjärde steget bearbetades och reviderades teman genom att exempelvis dela in teman i ytterligare subteman. Dessa fyra steg har återgetts i tabell 1 nedan. I det femte steget tolkades samt namngavs befintliga teman och i det sjätte steget producerades rapporten där analysen skulle göras logisk och sammanhängande

Tabell 1: *Exempel på steg 1–4 i den tematiska analysprocessen.*

Intervjumaterial	Initiala koder	Söka/granska teman	Namnge teman
<i>"Nej, alltså många som bor härute - det är inte alla som förstår svenska språk jättebra. De kan språket, men de kanske inte förstår ett akademiskt språk vilket de använder på sina hemsidor. Förstår du? De finns inte tillräckligt med information och information på olika språk."</i>	<i>"Nej, alltså många som bor härute -det är inte alla som förstår svenska språk jättebra. De kan språket, men de kanske inte förstår ett akademiskt språk vilket de använder på sina hemsidor. Förstår du? De finns inte tillräckligt med information och information på olika språk."</i>	Språkbarriärer	Bristfällig relation till rättsväsendet

4.5 Etiska problem

Kvale & Brinkmann (2009) framförde etiska riktlinjer som bör följas i kvalitativ forskning. Dessa riktlinjer följdes i denna undersökning genom att bland annat utdela informationsblad till personer som var intresserade av att medverka. Informationsbladet innehöll information om vad studien handlade om vilket benämndes som *informationskrav* och att det var frivilligt att delta vilket innebar att det finns ett *samtyckeskrav*. Vidare gavs information om *nyttjandekravet* och *konfidentialitetskravet* som innebär att samtliga informanter garanterades anonymitet samt att studien inte kan användas i utomstående sammanhang.

Vid genomförandet av kvalitativa intervjuer finns en risk att utveckla en nära relation till informanterna. Forskaren riskerar att identifiera sig med informanterna i den mån att hen inte längre kan behålla det professionella avståndet som behövs för att kunna genomföra självständiga tolkningar av den insamlade datan (Kvale & Brinkmann, 2009). Under intervjuens gång fanns risken att känsliga ämnen skulle uppkomma och därmed var det angeläget för oss att på förhand göra etiska överväganden för att försäkra oss om att undersökningen utfördes på ett sådant sätt där informanterna led en så minimal skada som möjligt.

Att genomföra etiska ställningstaganden vid urval av intervjupersoner är av stor vikt för den kvalitativa forskningsmetoden. Det var således angeläget för oss att ta hänsyn till människor som befinner sig i utsatta situationer, vilket i detta fall inbegrep minderåriga personer såväl som personer som kunde anses tillhöra utsatta grupper (jmf Nikku, 2013). Därmed avgränsades urvalet i denna undersökning till idéburna organisationer. Nackdelen med nämnda metod är att empirin som samlats in således är återberättelser ur ett andrapersonsperspektiv. Vid återberättelser ur ett andrapersonsperspektiv kan det finnas en risk för missförstånd samt att betydelsefull information faller bort när berättelser återges.

4.6 Trovärdighet, tillförlitlighet och representativitet

Kvalitén i en kvalitativ undersökning kan bedömas med hjälp av begreppen *trovärdighet*, *tillförlitlighet* och *representativitet* där trovärdighet syftar till att mäta hur väl studien undersöker det som avsågs att studera, tillförlitlighet syftar till att undersöka möjligheten att upprepa studien och få samma resultat vid ett annat tillfälle, och representativitet som avser att mäta i vilken utsträckning resultatet kan anses vara överförbart till andra sammanhang (Bryman, 2018). Med tillämpning av en strategisk urvalsmetod och urvalskriterier med krav på arbetserfarenhet kunde ett innehållsrikt men väsentligt resultat erhållas som besvarar forskningsfrågorna, vilket ökar studiens trovärdighet. Vi tog hjälp av varandra vid korrekturläsning och tolkningar och ställde kontrollfrågor under intervjuerna, vilket medför en så kallad god hantverksskicklighet. Vidare kritiserades studiens resultat och den insamlade forskningen kontinuerligt under forskningsprocessen vilket ökar studiens trovärdighet (jmf Kvale & Brinkmann, 2009).

Tillförlitligheten anses vara den komponent som är svårast att mäta inom kvalitativa forskningsmetoder, då det i princip är omöjligt att "frysa en social miljö" för att sedan replikera den vid ett senare tillfälle (Bryman, 2018). En utförlig beskrivning av alla faser i undersökningsprocessen har emellertid genomförts i studien, vilket möjliggör en återupprepning av studien och således ökar tillförlitligheten i studien (jmf Kvale & Brinkmann, 2009). Därtill har en teoretisk triangulering genomförts, då analyser gjorts utifrån olika teoretiska begrepp vilket förhöjer studiens tillförlitlighet (jmf Larsson, 2005; Sohlberg & Sohlberg, 2009).

Att genomföra ett fåtal intervjuer inom ett begränsat område kan medföra ett tämligen homogent resultat som kan kritiseras för att inte vara representativt till en större population (Bryman, 2018). I denna studie genomfördes åtta intervjuer i marginaliserade områden inom Stockholmsområdet vilket kan anses vara föga representativt för marginaliserade områden i hela Sverige. Däremot kan studiens analytiska generaliserbarhet bedömas, till följd av en noggrann redogörelse av forskningsprocessen. Studiens teoretiska ramverk ger inblick om vad som skulle kunna ske i andra situationer. Resultatet av denna studie kan vara tillämpligt i liknande stigmatiserade områden (jmf Kvale & Brinkmann, 2009; Thornberg & Fejes, 2019).

4.7 Studiens metodologiska fördelar och nackdelar

Den kvalitativa metoden tillämpades då forskningsfrågorna ställer krav på fördjupade resonemang. Vidare bidrog den strategiska urvalsmetoden till möjligheten att erhålla ett lämpligt urval av informanter som bidrog med kunskap om det sociala fenomen som studerades. Detta till skillnad från ett slumpmässigt urval där informanterna kan tillföra allmän kunskap om den större populationen (Öberg, 2015).

För att kunna förstå företeelser i en viss kultur eller social miljö som kan vara svåra att definiera behövs kvalitativa data i form av intervjuer (Ahrne & Svensson, 2015). Den kvalitativa metoden kritiseras ideligen för att objektiv kunskap inte kan nås och att kvalitativ empiri inte kan generaliseras till en större population. Vid tillämpning av den kvalitativa metoden kan jämförelser dock göras inom ett forskningsområde. En studie om relationen till rättsväsendet kan exempelvis påvisa nyansen av relationen till myndigheter överlag. Det bör även noteras att fullkomlig objektivitet inte går att uppnå, i den bemärkelse att man kan skildra världen på ett sätt där man kan uppfatta alla nyanser av ett fenomen samtidigt (Svensson, 2015). Den kvalitativa metoden är emellertid behjälplig i förståelsen av marginaliserade gruppers levnadsvillkor (Ahrne & Svensson, 2015).

Mot bakgrund av omständigheterna vid undersökningstillfället, då regeringen på Folkhälsomyndighetens inrådan rekommenderade social distansering på grund av viruset Covid-19 under våren 2020, genomfördes intervjuerna via röstsamtal eller videosamtal. Fördelar och nackdelar med röstsamtal respektive videosamtal vägdes mot varandra då videosamtal möjliggjorde en analys av ansiktsuttryck och förenklade intervjun för informanter som arbetade hemifrån. Både videosamtal och röstsamtal kan dock anses mindre lämpade att infånga nyanser i en kultur inom en social miljö och intervjuer via videosamtal kan medföra nervositet hos informanter (Bryman, 2018; Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015). Samtliga informanter gavs möjligheten att själv välja mellan röstsamtal och videosamtal. Vid alla intervjuer vidtogs försiktighetsåtgärder då båda författarna närvarade och var för sig spelade in intervjuerna vid risk för ljudbortfall.

5. Resultat och analys

Avsnittets disposition

I detta avsnitt presenteras studiens resultat i kombination med analysen av undersökningen. I avsnittet görs en beskrivning om informanternas bakgrund. Därefter presenteras resultatet av undersökningen med hjälp av huvudteman. En indelning av huvudteman genomförs utifrån studiens två forskningsfrågor, varav tema ett till fem behandlar studiens första frågeställning och tema sex till åtta studiens andra frågeställning. Befintliga tillkommande underrubriker presenteras i kursiv text under huvudteman som är markerade i fetstilt. För att tydliggöra och exemplifiera resultatet inkluderas utvalda citat från genomförda intervjuer.

Presentation av informanterna

Informanterna i denna studie består av åtta personer som arbetat i idéburna organisationer i Stockholmsområdet i minst tre år. En heterogen urvalsgrupp eftersträvades i termer av både verksamhetstyp, ålder och kön. De idéburna organisationerna som informanterna arbetar eller har arbetat vid är verksamma i marginaliserade områden och arbetar via jourtelefon, diverse plattformar på sociala medier och i fritidsverksamheter samt genom att arrangera evenemang, sommarläger, föreläsningar och konferenser. De idéburna organisationernas syfte och målgrupper varierar men organisationerna vänder sig främst till vuxna personer samt barn och unga i åldrarna 12 till 20-år som är bosatta i marginaliserade områden. Samtliga åtta informanter som medverkar i intervjuerna har erfarenhet av att ha arbetat i idéburna organisationer riktade till marginaliserade områden mellan tre och 15 år.

Med hänsyn till konfidentialiteten presenteras informanterna utifrån numreringarna 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. Vid citering betecknas informanterna med ett versalt "I" följt av informantens nummer, exempelvis "(I4)". Ursprunglig information i citat som riskerar att röja informanternas identitet markeras istället med "XXX".

5.1 Kritisk syn på rättsväsendet

Erfarenheter av ras- och etnisk diskriminering

I intervjuerna framkommer en kritisk inställning till rättsväsendet och i synnerhet till polisens arbete i marginaliserade områden. De uppger att de upplever otrygghet vid polisens närvaro, vilket enligt informanterna beror på erfarenheter av ras- och etnisk profilering, övervåld och diskriminering.

Informanterna, med ett par undantag, uppger att de sedan tidigare haft kännedom om att personer i deras målgrupper och andra boende i de marginaliserade områdena blivit utsatta för ras- och etnisk profilering av rättsväsendet. De anser även att ras- och etnisk profilering förekommer i högre utsträckning i marginaliserade områden än i icke-marginaliserade områden. Den informant som inte haft kännedom om erfarenheter av ras- och etnisk profilering inom sin målgrupp uppger att det kan bero på att den idéburna organisationen är riktad till flickor. Detta kan tolkas som att informanten upplever att flickor inte punktmarkeras; det vill säga inte bevakas av polisen på samma sätt som på samma sätt som pojkar och att upplevelserna således ofta kan skilja sig mellan könen; något som även påpekas av Pica, Thompson, Pozzulo, & Sheahan (2019).

Att man känner att polisen visiterar en utan skälig misstanke, att man överlag har en dålig bild av polisen som myndighet och det tror jag också skapar negativ effekt i förtroendet gentemot rättsväsendet som helhet för rättsväsendet är ju inte enbart polisen, men polisen är en viktig del av rättsväsendet eftersom de jobbar ute på gatan och möter medborgare så om civilsamhället får en dålig bild av polisen och har dåliga erfarenheter av polisen så påverkar det också förtroendet för rättsväsendet som helhet vilket jag inte tror är så hög idag. (I2).

I intervjuerna framförs att många boende i marginaliserade områden upplever sig ha haft dåliga erfarenheter av möten med poliser, vilka av flera informanter beskrivs som företrädare för rättsväsendet. En informant menar att polisens närvaro med obefogad visitering av ungdomar är en normal del av vardagen som bidrar till en generalisering av hur poliser beter sig.

". . . så det är väl samma med min målgrupp; att de känner att de har stött på så pass många poliser som rasprofilerar och är på ett visst sätt så till slut ger de inte de andra poliserna en chans . . ." (I1).

Vid frågan om hur eventuella erfarenheter av ras- och etnisk profilering kan påverka relationen mellan boende i marginaliserade områden och rättsväsendet erhålls olika svar. Medan vissa informanter uppger att det medfört ett underliggande hat mot polisen uttrycker andra att det medför att de boende känner sig övervakade, rädda, och defensiva i möten med poliser.

Informanterna anser även att detta riskerar att bidra till att de boende vill hålla ett stort avstånd till rättsväsendet genom att exempelvis undvika poliser.

Förekomsten av ras- och etnisk profilering inom marginaliserade områden, som informanterna framför i sina utsagor, kan tolkas utifrån begreppet objektiva våld som återfinns i Žižeks teori (2009) om våld. Det objektiva våldet kan förstås som osynligt våld och kan i det här fallet betraktas utövas genom systemiskt våld mot boende och i synnerhet ungdomar i marginaliserade områden. Detta kan förekomma i form av återkommande visitationer och misstänkliggörande av de boende. Att uppleva att man blir stoppad och visiterad av polis på grund av ens etnicitet, det vill säga att utsättas för systemiskt våld, behöver inte nödvändigtvis vara mindre våldsamt än det subjektiva direkta och synliga våldet. Medan det subjektiva våldet kan lämna synliga spår hos den våldsutsatta är det möjligt att det systemiska våldet lämnar mindre synliga avtryck som exempelvis att man bär på ilska gentemot poliser eller undviker att möta poliser.

Det systemiska våldet utövas, enligt Žižek (2009), som en följd av de politiska och ekonomiska strukturer som formar samhället. Under de senaste åren har allt fler främlingsfientliga partier intagit den svenska och europeiska socialpolitiska arenan (Kamali & Jönsson, 2018). Därtill har den svenska välfärden blivit allt mer marknadsorienterad under senare år; något som missgynnar befintliga utsatta grupper i samhället (Wahlgren & Andersson, 2018). Det är möjligt att dessa politiska och ekonomiska förändringar kan ha medfört en fientlig syn på marginaliserade områden där repressiva insatser från svensk polis betrakta som den primära lösningen, vilket kan ha gett upphov till det systemiska våld som informanterna ger uttryck för.

Att informanterna upplever att poliserna ökat sin närvaro i de marginaliserade områdena kan förklaras av att Polisen fått resurser för att kunna bedriva särskilda insatser, som exempelvis *Operation Rimfrost*, i ett antal områden som benämns vara särskilt utsatta för kriminalitet (Polisen, 2020b). En orsak att informanterna upplever att boende i marginaliserade områden blir utsatta för ras- och etnisk diskriminering i högre utsträckning än icke-marginaliserade områden kan vara att dessa områden kännetecknas av en hög andel personer med utländsk bakgrund, vilket innebär att man själv är född utomlands eller har föräldrar som är det (Stiftelsen The Global Village, 2019).

Informanterna ger uttryck för att visitering av ungdomar i marginaliserade områden är en normal del av vardagen. Enligt Žižek (2009) kan det systemiska våldet liknas vid ett konstant bakgrundsljud av människors vardagliga liv och utgöra ett normaltillstånd i samhället. Den

normaliserade återkommande visiteringen kan således tolkas utgöra systemiskt våld som främst utövas mot unga pojkar i dessa områden.

Erfarenheter av övervåld

Enligt flera informanter förekommer det i högre utsträckning att poliser utsätter boende i marginaliserade områden för övervåld i jämförelse med icke-marginaliserade områden. Några informanter nämner ett par bostadsområden i Stockholm där det skulle vara osannolikt att de boende skulle bli utsatta för övervåld.

“Det skulle inte vara så att Polisen går till biblioteket i XXX-området och slänger ut fyra tonåringar och misshandlar de framför alla människor. Det skulle inte hända.” (15).

Denna utsaga kan tolkas i relation till en händelse där fyra barn från ett marginaliserat område blev utsatta för övervåld, av ordningsvakter, i ett bibliotek år 2019 (Balcer Bednarska, 2019).

. . . för att de är från ett socioekonomiskt utsatt område, för att de bär sig på ett visst sätt, de ser ut på ett visst sätt, klär sig på ett visst sätt. Alltså i rättsväsendets ögon är de alla samma oavsett ifall någon begår ett brott eller att den spelar fotboll och inte alls begår brott. . . . De blir behandlade på samma sätt. (16).

I relation till frågan om erfarenheter av övervåld framför flera informanter att boende i marginaliserade områden upplever att de inte spelar någon roll om man faktiskt begår ett brott eller inte, eftersom i princip alla personer i dessa områden upplevs betraktas som potentiella lagbrytare av rättsväsendet. Att de boende, enligt informanterna, upplever ett kollektivt misstänkliggörande och att övervåld från poliser förekommer i högre utsträckning i dessa områden kan förstås både utifrån teorin om social exkludering samt teorin om subjektivt våld (Svedberg & Wollter, 2013; Ziz ek, 2009). Det subjektiva våldet kan i detta fall tolkas utövas av poliser gentemot de boende, särskilt ungdomar. Våld kan utövas på olika sätt men oftast är det inte förrän en direkt och synlig våldshandling inträffar som våldet uppmärksammas och diskuteras av allmänheten. Ett exempel är dödsskjutningen av en äldre man som var bosatt i ett marginaliserat område. Händelsen har i kombination med Polisens utlämnande av felaktiga uppgifter om incidenten, väckt frustration i flera marginaliserade områden och betraktas vara en orsak bakom uppluppen i Stockholm år 2016 (Holmström, 2014; Niang & Larsson, 2013).

Att polisiära ageranden väcker ilska bland boende i marginaliserade områden är en företeelse som förekommer i flera länder; exempelvis i Frankrike, USA och Storbritannien. Det som är gemensamt för upploppen som skett nationellt och internationellt är att polisens handlingar verkar som en katalysator och tändande gnista för sammandrabbningarna (Hallin et al., 2010; Schclarek Mulinari, 2017). Det dödliga våldet som utförs av polisen, som kan förstås som subjektivt våld mot boende i marginaliserade områden, ligger i linje med de trakasserier som boende upplever sig utstå vardagligen (Sernhede, 2018). Människor tenderar att särskilt reagera negativt på upplevd orättvis behandling från polisen, då det riskerar att försvaga och skada deras självkänsla och känsla av tillhörighet till samhället (Bradford & Jackson, 2017).

Erfarenheter av diskriminering

Informanternas kritiska inställning till rättsväsendet grundar sig främst i målgruppens och de boendes erfarenheter av diskriminering. De gav uttryck för att diskrimineringen möjligen normaliseras bland de boende.

. . . diskriminering i 'XXX-område 1' kanske gör så att folk skakar för att de är rädda. Men 'XXX-område 2' är ju inte så, det blir ju så att de som blir mest utsatta har inte den möjligheten att kunna påverka när de blir diskriminerade. Men i den utsträckningen som de kan påverka är via föreningar, privatpersoner som går ihop för att visa missnöje om hur det påverkar dem. Jag tror rättsväsendets roll blir tagen utav områdets föreningar och privatpersoner som ställer upp och hjälper till. (I1).

Citatet ovan är svar på en fråga om förekomsten av diskriminering i marginaliserade områden i jämförelse med icke-marginaliserade områden. Den inledande meningen i citatet kan förstås som att informanten upplever att diskriminering inte är särskilt förekommande i icke-marginaliserade områden, där informanten exemplifierar med ett icke-marginaliserat bostadsområde i Stockholm (exempel betecknas som XXX-område 1 i citatet) där erfarenheter av diskriminering kan medföra starka reaktioner, medan boende i ett marginaliserat område (exempel betecknas som XXX-område 2 i citatet) oftare blir diskriminerade och tenderar att använda sig av alternativa metoder istället för att ta kontakt med rättsväsendet.

Enligt informanterna upplever boende i marginaliserade områden att rättsväsendet tenderar att misstänkliggöra personer utifrån exempelvis språk, klädsel och utseende. Detta kan tolkas som att det tycks föreligga en stereotypisk föreställning om hur boende i marginaliserade områden talar och klär sig samt att poliser omedvetet eller medvetet tros arbeta utifrån denna föreställning. De intervjuade ger också uttryck för att rättsväsendet har en syn på de boende som en homogen grupp, vilket återspeglas i bemötandet. Enligt Kamali & Jönsson (2018) betraktas personer med utländsk bakgrund som en enhetlig grupp och den enskilda individens etnicitet, kön och socioekonomiska bakgrund förbises. Polisen tenderar även att betrakta ungdomar från marginaliserade områden som potentiella lagöverträdare vilket därmed får förödande konsekvenser för förtroendet för rättsväsendet (Kamali, 2006).

5.2 Misstro mot rättsväsendet

Obenägheten att anmäla brott

I intervjun ställs frågor om huruvida informanterna upplever att målgruppen och de boende gör polisanmälningar om de har bevittnat eller blivit utsatta för brott. Uppfattningen är att de boende och den egna målgruppen troligtvis inte kontaktar Polisen eftersom det finns en allmän uppfattning om att anmälningar av brott inte utreds tillräckligt. Informanterna uppger att målgruppen och de boende upplever att en anmälan inte leder någonstans och att förundersökningar läggs ner eller handläggs med fördröjning.

Det som påverkar sen, det är det som händer i utredningen, och där märker vi att de är en hel del personer som blivit besvikna antingen för att det lagts ned direkt då känner de känner att de inte blivit tagna på allvar, polisen bryr sig inte eller så kan de ju vara för att de tar så lång tid. Det påverkar ju också förtroendet . . .
(17).

Informanterna menar att målgruppen och de boende upplever att de tillhör en bortprioriterad och bortglömd grupp i samhället när det gäller Polisens resurser. Flera informanter anser att boende i marginaliserade områden diskrimineras och inte betraktas vara en del av majoritetssamhället.

Jag har ingen statistik på det, men om jag ska tala fritt så tror jag det absolut handlar om att personer i mindre marginaliserade stadsdelar oftast är personer som tillhör majoritetssamhället. De är ofta människor som på olika sätt är privilegierade och antingen har en liksom bättre inkomst, högre utbildning, man

har liksom andra typer av erfarenheter och det spelar också roll i ens vilja att anmäla brott när man utsatts för brott men också ens förtroende för gentemot myndigheten överlag. (12).

Ovanstående citat kan tolkas som att relationen mellan de boende och rättsväsendet försämras till följd av en social exkludering, där boende i marginaliserade områden med låg socioekonomisk status inte betraktas vara en del av det majoritetssamhälle som rättsväsendet ger service till. Denna tes styrks av statistik som visar att utredningar påbörjas i högre utsträckning i fall där anmälaren varit etniskt svensk (86%) i förhållande till utredningar där anmälaren haft utländsk bakgrund (62%). Förundersökningar läggs även ned i högre utsträckning i ett tidigt skede, trots befintlig utredningspotential, i ärenden där målsägande har utländsk bakgrund (Brå, 2007b).

Rädslan för att vittna

I intervjuerna beskrivs en oro bland de boende om den egna och anhörigas säkerhet, som upplevs äventyras vid en anmälan. Samtliga informanter uppger att de boende och den egna målgruppen saknar förtroende för att rättsväsendet kan bistå människor med tillräckligt vittnesskydd.

Rättsväsendet anses, enligt informanterna, varken ha förmågan, resurserna, eller viljan att skydda uppgiftslämnare från marginaliserade områden. En informant berättar att personer i dennes målgrupp sagt sig vara bekanta med individer som vittnat men som vid upprepade tillfällen blivit utsatta för grova hämndaktioner, vilket i sin tur avskräckt övriga boende från att vittna. En händelse som lyfts av flera informanter, och som anses ha försvagat boendes tillit till rättsväsendet, är ett dubbelmord på två personer som inträffade i Stockholm 2017 där personerna i fråga nekats vittnesskydd och förlorat sitt liv till följd av att ha avlagt vittnesmål.

Några informanter betonar att kunskapen om vittnesskydd bland de boende är otillräcklig. Likaså att tillgången till kontakter inom rättsväsendet är liten, vilket anses bidra till föreställningen av en eventuell rättsprocess som otrygg. Informanterna anser att det råder osäkerhet om rättsprocessen och vad den innebär för uppgiftslämnaren. De menar även att det befintliga vittnesskyddet innebär stora förändringar i vardagen för uppgiftslämnaren och dennes familj, som exempelvis att behöva lämna sitt bostadsområde som man känner en stor samhörighet till.

. . . även om man kan det vem vill utsätta sig för det? Vem vill liksom vara anonym och flytta hela familjen? Det är en ganska stor omställning att vittna. Det är många andra som drabbas förutom sig själv också i sin närhet. (12).

En del informanter betonar att vittnesskyddet inte är anpassat för de boende i marginaliserade områden och sällan ges till dem.

"Det är så sällan jag får höra att Polisen kan tillgodose de med vittnesskydd. Jättesällan. Det har jag nästan aldrig hört." (I6).

. . . jag tror att de har gått så pass många år att de förstår det som sker härute och varför folk inte vill säga saker. Men de har inte skapat eller upprättat rätt typ av skydd och rätt sätt att hantera både vittnen som kommer härifrån och brottsoffer. (13).

Att rättsväsendet har vetskap om obenägenheten att avlägga vittnesmål i marginaliserade områden kan styrkas av ett uttalande i en intervju med den biträdande polischefen i det marginaliserade bostadsområdet Rinkeby som påpekar att tystnadskulturen fortsätter att öka trots att vissa erbjuds skyddsprogram (Gustafsson, 2020). Uppfattningen om att vittnesskydd sällan erbjuds kan tolkas ha sin grund i de höga kostnaderna för skyddsprogrammen. Redan år 2004 uppskattades de totala kostnaderna för skyddsprogrammen kunna uppgå till cirka 40 miljoner kronor under det första årets arbete av ungefär 75 akuta ärenden; en siffra som vid tillfället förväntades att öka för varje år (SOU 2004:1).

Negativa associationer

Vid frågor om polisens närvaro i de marginaliserade områdena är ett återkommande svar att deras närvaro inte sällan väcker känslor av obehag och ilska bland målgruppen och de boende. En av informanterna belyser att poliser som bjuds in till möten i brottsförebyggande syften inte behöver bära sina uniformer, då detta kan väcka obehag och agera som en barriär för relationsskapandet. Det kan tolkas utifrån att de boende, enligt studiens resultat, haft negativa upplevelser av poliser och därför förknippar polisens uniform med negativa minnesbilder. Det kan bero på att en stor andel av de boende i har utländsk bakgrund och själva, eller har föräldrar, som immigrerat till Sverige från länder vars rättsväsende markant skiljer sig från det svenska (SOU 2006:30). Enligt Statistiska centralbyrån (2020a) är några av de vanligaste födelseländerna bland personer som invandrade år 2019 Afghanistan, Syrien, Indien, Irak, Iran, Eritrea, Pakistan och Kina; länder som gemensamt rankar sig relativt högt till extremt högt på Transparency International's (TI) internationella mätning av korrupcion i den offentliga sektorn (TI, 2019). Till följd av att Polisen, i jämförelse med övriga professioner inom rättsväsendet, utför det mest synliga arbetet i

medborgarnas vardag, är det särskilt viktigt att de utför sina arbetsuppgifter korrekt och uppvisar ett föredömligt beteende eftersom de är rättsväsendets ansikte utåt (Grant, 2018). Polisens bemötande avspeglar rättsväsendet som helhet och sannolikheten att medborgarna är samarbetsvilliga ökar vid större förtroende för rättsväsendet (Grant, 2018).

I fall där Polisen inte förevisar ett laglydigt arbetssätt och istället missbrukar offentlig makt genom exempelvis användande av övervåld, får det en motsatt effekt då medborgarna istället riskerar att utveckla rädsla och förakt för rättsväsendet (Grant, 2018). Människor som blivit utsatta för auktoritativt våld i sina födelseländer och sedan immigrerat till Sverige bär således sannolikt på negativa upplevelser, som eventuellt även kan ha givit upphov till trauman och allmän misstänksamhet, vilket riskerar att triggas igång vid synen av uniformerade poliser. Dessa upplevelser och medföljande konsekvenser som blivit inpräntade i minnet tenderar att även föras vidare till deras barn, vilket Sindall, McCarthy & Brunton-Smith (2017) menar på lång sikt riskerar att ge upphov till en misstroendekultur gentemot poliser som fortsätter i generationer.

5.3 Språkbarriärer

Samtliga informanter uppger att information om rättsprocessen och möjligheter till rättshjälp är bristfällig och att den information som finns inte når ut till majoriteten av de boende i marginaliserade områden. Vissa informanter uppger att rättsväsendets användande av det akademiska språket i upplysande informationsmedel är den främsta bakomliggande orsaken till problemet. De anser att somliga utlandsfödda, även de som behärskar det vardagliga svenska språket, sällan behärskar det formella språk som ofta används på rättsväsendets webbsidor och i annat material.

Alltså många som bor härute -det är inte alla som förstår svenska språk jättebra. De kan språket, men de kanske inte förstår ett akademiskt språk vilket de använder på sina hemsidor. Förstår du? De finns inte tillräckligt med information och information på olika språk. Det är ingen som kommer hit och försöker förklara vad de gör hur man kan få hjälp. (I3).

Några av informanterna betonar begränsningen som uppstår av att enbart publicera information på svenska. De menar att marginaliserade områden i Sverige i hög grad är bebodda av utlandsfödda vilket medför behovet av information på olika språk.

Självklart finns det alltid lättillgänglig information på nätet och så. Men jag tror att man måste hitta mer nyanserade och bättre former för att kommunicera med en bredare målgrupp . . . . Alltså man måste utgå ifrån att det finns över 100 olika språk i 'XXX-området' och en stor majoritet kanske inte fattar språket fullt ut. Just när det gäller formellt språk också, och såhär att överlag läsa stora texter och så, utan man behöver kanske mer dynamisk information. (15).

Användandet av akademiskt och formellt språk kan betraktas som en form av social exkludering, då lågutbildade personer i allmänhet och i synnerhet boende i marginaliserade områden med låg socioekonomisk status samt en ovana vid byråkratiskt språk befinner sig i ett språkligt utanförskap. Språkkunskaper är en viktig förutsättning för att kunna delta i rättsprocesser eftersom stor vikt läggs vid de muntliga uppgifter som vittnen lämnar. Studier visar att vittnesmål som avlagts av personer som inte kan tala flytande svenska, riskeras att bedömas som mindre trovärdiga i förhållande till andra vittnesmål (SOU 2006:30).

5.4 Ambivalenta känslor för eget bostadsområde

Informanterna uppger att den generella bilden som de fått av sin målgrupp och de boende är att det finns en stark tillhörighet till det egna bostadsområdet samtidigt som det finns en målsättning att vilja flytta därifrån. Detta, menar informanterna, troligtvis beror på otrygghet orsakat av det dödliga våldet i dessa områden. En informant beskriver till exempel hur våldsdåd och vissa av morderna de senaste åren skett i dagsljus på offentliga platser. Det som kan förstås som ambivalenta känslor för det egna bostadsområdet blir betydelsefullt i relationen till rättsväsendet, då känslan av tillhörighet inom bostadsområdet både kan verka som ett hinder och en motivation till att initiera kontakt med rättsväsendet vid brottshändelser.

Solidaritet i utanförskap

Informanterna beskriver en stark samhörighet, lojalitet, och gemenskap bland de boende i de marginaliserade områdena. Det anses dock inte bara gälla det egna bostadsområdet utan även andra marginaliserade områden. Vissa informanter belyser att gemenskapen grundar sig i en igenkänningsfaktor.

Jag tror samhörigheten bygger på att man kommer från bakgrunder där det har funnits en samhörighet i typ hemlandet eller vad man nu än kan kalla det. Men jag tror också mycket att man känner igen sig i varandra, jag tror det är det som

mestadels gör att man känner en så stor samhörighet. Man tänker ju inte på att man är socialt utsatt eller ekonomiskt utsatt men man har ju samma möjligheter, samma visioner, samma begränsningar och då känner man att man är samma . . . (I4).

En annan informant poängterar att gemenskapen, som nämnt i ovanstående stycke, uppstått som en konsekvens av det sociala utanförskapet.

. . . alla våra föräldrar kommer ju från andra länder och vi, andra generationen, har skapat en egen kultur, en förortskultur där man enas om sitt utanförskap. Man enas om att man är annorlunda, man enas om att man har blivit utstött av samhället. Ja så det finns väldigt mycket samhörighet. Men den samhörigheten har bildats på grund av att samhället har fått oss att känna att vi inte är delaktiga och att vi inte får ta del av det som finns där ute. (I3).

Flera av informanterna framför att samhörigheten i marginaliserade områden kan påverka relationen till rättsväsendet på olika sätt. Den samhörighet som uppges finnas i marginaliserade områden kan utgöra ett hinder vid uppgiftslämning till polisen då boende dels möjligen avstår från att samarbeta med rättsväsendet i syfte att uppvisa solidaritet, dels på grund av att de efterföljer hederskodexen "hör inget, ser inget och säger inget" och således försöker undvika att bli stämplade som en så kallad tjallare och utsättas för repressalier. Några informanter poängterade dock att gemenskapen bland boende även kunde utgöra ett skäl till att initiera kontakt med rättsväsendet vid bevitnande av brott, vilket står i motsättning till hederskodexen.

Solidariteten kan, enligt någon av informanterna, uppkomma till följd av områdesspecifika normer och moraliska principer inom bostadsområden, men även till följd av kollektiva erfarenheter av uteslutning från majoritetssamhället. Detta exemplifieras med erfarenheter av diskriminering till följd av användandet av slanguttryck och låneord från utomnordiska språk såsom exempelvis *benim, yani, och ajde*. Det är sådana erfarenheter som, enligt informanterna, kan ge upphov till gemenskap och solidaritet mellan de boende och samtidigt en "vi och dem"-känsla i förhållande till personer som ingår i majoritetssamhället.

Komplexiteten av begreppet solidaritet bör dock noteras. Inledningsvis måste olikheterna mellan de boende i marginaliserade områden beaktas. De boende är, trots liknande erfarenheter, enskilda

individer som har olika bakgrunder, arbeten, intressen och livsstilar. Det har till följd av detta skett interna konflikter mellan mindre grupperingar i marginaliserade områden vid åtskilliga tillfällen där det använts subjektivt våld. Även i detta sammanhang kan man dra paralleller mellan solidaritet och objektivt våld, då boende i marginaliserade områden tenderar, trots intressekonflikter, att skydda varandra; en företeelse som möjligtvis bottnar i rädslan för repressalier eller delandet av moraliska principer (Aranda, 2014).

5.5 Massmedia och dess stigmatiserande effekter

Samtliga informanter uppger att massmedia målar upp en negativ bild av marginaliserade områden, vilket bidrar till en splittring och ett så kallat "vi och dem"-samhälle. Fortsättningsvis redogör flera av informanterna hur den negativa rapporteringen av marginaliserade områden medför en stigmatisering och en uppfattning om att marginaliserade områden är farligare och otryggare än vad de är. Detta beskrivs leda till att många av de boende i dessa områden döljer sin bostadsadress eller uppger att de är bosatta i närliggande icke-marginaliserade områden i formella sammanhang, som exempelvis arbetsintervjuer.

Alltså när man lämnar sitt område så tror jag det kan bli en skam att man bor där. Att man skäms över sitt område. Att när någon frågar 'vart bor du, bor du i XXX-området?' och man svarar 'nej. . .' men i självaste verket bor man där.
(18).

Denna typ av utsaga kan tolkas bottna i upplevelser av vad som kallas för en territoriell stigmatiseringsprocess. Den territoriella stigmatiseringsprocessen beskrivs, som tidigare nämnt, som en process där de boende i ett geografiskt avgränsat område, som skiljer sig från majoritetssamhället främst i termer av de boendes socioekonomiska bakgrund, stigmatiseras till följd av dessa olikheter (Wacquant, 1996). Informanterna beskriver att deras målgrupp och de boende upplever stigmatisering till följd av sin bostadsort och att denna stigmatisering enbart synliggörs när de befinner sig utanför sitt bostadsområde. Detta kan även kopplas till en typ av stigma som Goffman benämner *tribalt stigma*, vilket syftar till den typ av stigmatisering som baseras på religion, etnicitet, eller klasstillhörighet. Som tidigare nämnts karaktäriseras de marginaliserade områden av en hög andel individer med utländsk bakgrund, vilket följaktligen exponerar majoriteten av de boende för risken att drabbas av *tribal stigmatisering* (Goffman, 2011). För de boende blir deras område således en gemensam väsentlig identitetsmarkör: genom att tillhöra ett marginaliserat område betecknas de ofrivilligt som förlorare innan de fått chansen

att presentera sig. Det som kan förstås som en territoriell stigmatisering riskerar att medföra kriminalitet, upplopp men kan även medföra social och politisk mobilisering i marginaliserade områden (Sernhede, 2018).

Flera informanter framför även att brottsutsatta ungdomar från icke-marginaliserade områden får större medialt utrymme i massmedia jämfört med brottsutsatta ungdomar från marginaliserade områden. Informanterna menar att medialt utrymme har betydelse för benägenheten att avlägga vittnesmål då det bidrar till en social trygghet som enligt informanterna är en förutsättning för att man ska våga göra en anmälan.

. . . det är sällan vi blir hörda med respekt och det är ju liksom något som vi upplever individuellt och man också kan uppleva kollektivt. Det betyder att man inte behöver ha upplevt de som person utan man kan ha sett det i sitt eget område eller så kan man se det medialt. Att du öppnar eller du tittar på Aftonbladet varje dag och det pratas om dig som ett problem. Du tittar på tv och det pratas om dig som ett problem. Du utgår ifrån att du är problemet när du väl ska möta rättsväsendet, oavsett om du kanske går dit för att göra en anmälan.
(15).

Ett aktuellt ämne som åtskilliga gånger tas upp bland flera informanter för att belysa den mediala stigmatiseringen är smittspridningen av viruset Covid-19 (coronaviruset) inom marginaliserade områden i Stockholm. En informant exemplifierar med en nyhetsartikel som handlar om den etniska bakgrunden hos personerna som avlidit till följd av viruset, men tydliggör dock att just den nyhetsartikeln initialt publicerades med goda avsikter och i syfte att upplysa de boende.

En annan informant exemplifierar i relation till detta en annan nyhetsartikel där en partiledare beskrivit svensksomalier som analfabeter och menade att marginaliserade områden stigmatiseras och utesluts från majoritetssamhället. Detta kan tolkas syfta till en debattartikel skriven av kristdemokraternas (KD) nuvarande partiordförande Ebba Busch Thor som i artikeln skriver följande:

Levnadsförhållandena i de utsatta förorterna är sämre. Trångboddhet, usel ekonomi, svag hälsa och bristande informationsvägar råder. Dessutom finns tänkbara kulturspecifika orsaker. Somalierna har ofta tätare familjerelationer

än svenskarna. De är uppfostrade i en omgivning där man inte nödvändigtvis litar på myndigheter. Analfabetismen är utbredd (för svenska förhållanden) och somalierna har inte samma tradition av skriftlig information eller av medicin.
(Busch Thor, 2020).

I ovanstående citat ur debattartikeln betraktas analfabetism, bristande informationsvägar och sämre ekonomi vara troliga faktorer till coronavirusets omfattande spridning i områden; något som många individer i en av informanternas målgrupp inte håller med om. Informanten återberättar att de boende anser att det är ett stort problem att majoriteten av de boende har arbeten där man inte kan arbeta hemifrån då det försvårar möjligheten att sätta sig i karantän.

Den mediala porträtteringen av marginaliserade områden kan tolkas som symboliskt våld, då boende, enligt informanterna, upplever att media porträtterar en orättvis bild av deras bostadsområde och enbart publicerar händelser som kan uppfattas som negativa. När något uppfattas som våldsamt utgår man vanligtvis från den normativa standarden av fredlighet; det är dock detta tillstånd som Žižek (2009) menar utgör det högsta formen av våldsamt.

Fortsättningsvis tydliggörs att språk, som vanligtvis uppfattas som icke-våldsamt, kan innehålla villkorslöst våld. I den mediala diskussionen om marginaliserade områden råder en obenägenhet att diskutera de strukturella orättvisor som ligger till grund för den sociala oro som uttrycks då detta i likhet med den växande sociala mobiliseringen inte har samma nyhetsvärde som våldet i marginaliserade områden (Sernhede, 2018). Detta kan kopplas till informanternas upplevelser av att det medialt framförs utsagor där man blundar för rådande klasskillnader och förklarar smittspridningen av viruset med kulturella skillnader och okunskap i marginaliserade områden.

Informanternas utsagor om den mediala stigmatiseringen kan även förstås utifrån teorin om social exkludering. Detta eftersom boende i marginaliserade områden kan vara exkluderade från mediala rum och endast får delta på särskilda villkor. Det kan exempelvis handla om att nyhetsvärdet är stort och troligtvis negativt, eller att man framställs som expert till följd av sin etniska bakgrund för att kunna förstärka stigmatiseringen av marginaliserade områden. Det är inte sällan personer med en viss utländsk bakgrund, oftast utomeuropeiska, bjuds in i mediala debatter i syfte av att återge stereotypiska föreställningar om marginaliserade områden (SOU 2006:30).

Skildrandet av stereotypiska föreställningar kan möjligtvis vara ett skäl till att personer med svensksomalisk bakgrund gavs medialt utrymme i syfte att utifrån sin kulturella kompetens

spekulera kring bakomliggande orsaker till att utrikesfödda personer från marginaliserade områden utgjorde en stor del av dödsfall i sviterna av Covid-19 (Blomdahl, 2020b; Fjellman & El-Alawi, 2020; Randhawa, 2020a). Dessa återgivningar bidrog till den mediala rapporteringen som medförde en ytterligare stigmatisering av boende i marginaliserade områden och i synnerhet personer av somaliskt ursprung (Omni, 2020). De boende kan således betraktas utsättas för territoriell stigmatisering och befinna sig i ett utanförskap, då de exkluderas från majoritetssamhället och således även makten och resurser att återspegla samhället i media (SOU 2006:30).

5.6 Ett rättsväsende som återspeglar samhället

Vid frågan om hur relationen mellan rättsväsendet och boende i marginaliserade områden kan förbättras påpekar informanterna vikten av ett rättsväsende som återspeglar samhället.

“... man har låg tillit till rättsväsendet, man känner inte sig representerad. Man känner inte igen sig bland personalen som jobbar där. Man delar inte samma erfarenheter som dem...”. (I2).

En informant framför att det finns många med utländsk bakgrund som arbetar i rättsväsendet och vid andra myndigheter men att de inte syns i mediala sammanhang. Informanten menar att media bygger på den så kallade vithetsnormen som begränsar rasifierades utrymme att synas och höras. En annan informant betonar vikten av mångfald inom polisväsendet. Denne menar att polisen är rättsväsendets ansikte utåt och att det således ökar behovet av representativitet inom poliskåren för att skapa förtroende och förbättra relationen med boende i marginaliserade områden.

En majoritet av sökande till polisutbildningen är etniskt svenska män från icke-marginaliserade områden med förmånliga sociala och ekonomiska förhållanden, vilket kan innebära mindre erfarenhet av social utsatthet och kontakt med marginaliserade personer (Wahlgren & Andersson, 2018). Polismyndigheten har fått i uppdrag av regeringen att rekrytera fler personer av utländsk bakgrund, men bland dem som på senaste tid rekryterats till polisutbildningarna utgjorde mindre än 10% personer av utländsk bakgrund och ungefär 2% kvinnor med utländsk bakgrund (Nenzén, 2020). Denna statistik kan emellertid tolkas mot bakgrund av att personer med utländsk bakgrund, vilket innebär personer med två utrikesfödda föräldrar, utgjorde 19,6 % av den svenska befolkningen år 2019 samt att kvinnor utgjorde 33% av yrkesverksamma poliser år 2019 (SCB, 2020b; Polisen, 2019). Det kan även sättas i relation till att cirka 19% av sökande till

polisutbildning år 2020 var av utländsk bakgrund, varav ingen kom med i den slutliga antagningsprocessen (Rekryteringsmyndigheten, 2020).

Flera informanter anser att rättsväsendet inte återspeglar samhället och att det är alldeles för få personer med utomnordisk bakgrund som anställs. Vidare uppger de att personer med utomnordisk bakgrund sällan tilldelas chefspositioner inom rättsväsendet och andra myndigheter. Informanterna betraktar det som ett problem i det förtroende- och relationsskapande arbetet mellan rättsväsendet och boende i marginaliserade områden. Statistik visar att 9,6% av statsanställda chefer har utländsk bakgrund och att andelen chefer med utländsk bakgrund var som lägst inom arbetsområdet samhällsskydd och rättsskipning, vilket innefattar rättsväsendet (Arbetsgivarverket 2018). Detta kan förstås i förhållande till att andelen personer med utländsk bakgrund, som tidigare nämnt, utgjorde närmare en femtedel av den svenska befolkningen år 2019 (SCB, 2020b). Det är värt att belysa att det finns en hög andel utrikesfödda personer med eftergymnasial utbildning (36%) samtidigt som en betydande andel utrikesfödda personer (9,5%) saknar gymnasiekompetens. En notering är att den sistnämnde statistiken enbart avser utrikesfödda personer vilket innebär att svenskfödda personer med utländsk bakgrund inte inkluderats i statistiken (Ekonomifakta, 2020).

Behov av ökad kulturkompetens inom rättsväsendet

Behov av kunskap om marginaliserade områden inom rättsväsendet efterfrågas flitigt av informanterna. Några menar att det behövdes fler specialiserade poliser som exempelvis områdespoliser som arbetar i samma område under lång tid för att skapa förtroende för rättsväsendet.

En informant som arbetar i en stadsdel där den lokala Polismyndigheten i fråga har ungdomspoliser, antyder vikten av specialiserade poliser och upplevde att dessa har ett gott samarbete med fritidsgårdar, fältassistenter och diverse lokala ideella föreningar som arbetar med unga, vilket bidragit till en bättre relation med de boende och inte minst ungdomar, som är hens målgrupp.

. . . de här ungdomarna som har haft ungdomspoliser, eller stött på dem, de har en ganska positiv syn för att man har en relation till de här personerna. . . . De här poliserna är också väldigt duktiga på att bemöta ungdomarna och har också ett ganska bra tänk kring hur de ska bemöta dem. Idag har vi ju också

ungdomar som till exempel inte är från (XXX-området) utan andra områden, där kan man märka ganska tydligt att de ungdomar som kanske är från områden där man inte har ungdomspoliser, då märker man att de har en annan syn. Det är någonting främmande liksom. (18).

Behovet av ungdomspoliser stöds av statistik från en rapport av Stockholms Handelskammare (2018) som redovisat att en betydande del av boende i marginaliserade områden i Stockholm är unga. Statistiken visar att 36% av invånarna i dessa områden är under 26 år, jämfört med övriga delar av länet där andelen är 31% (Stockholms Handelskammare, 2018). Införandet av områdespoliser anses vara särskilt gynnsamt i det förtroendeskapande arbetet i marginaliserade områden, då poliserna som långvarigt arbetar i ett område kan utveckla en nära relation med de boende och en kulturell kompetens som är värdefull för att bryta tystnaden mot rättsväsendet (Brå 2018).

Det är viktigt att makthavare ska kunna sitta tillsammans med vanliga människor och diskutera 'hur löser vi det här tillsammans'. Där handlar det om respekten att 'du jag litar på din kunskap, du är en boende från det här området, du känner till hur de här områdena fungerar, du kommer med en avgörande kunskap som vi inte har'. Det är ödmjukheten att bemöta människorna med respekt. Det är så man bygger ett förtroende, man förebygger så att man inte kommer till den punkten att man inte litar på myndigheter eller Polisen. (15).

Citatet ovan kan tolkas som ett framförande av behovet av ökad kulturkompetens i marginaliserade områden, i syfte att kunna minska avståndet mellan de boende och de poliser som är verksamma där. Denna uppgift kan även förstås utifrån teorin om social exkludering-då det ges uttryck för ett behov av politisk inkludering av boende i marginaliserade områden då de anses besitta kunskap som är väsentlig för det institutionella förtroendeskapande arbetet.

5.7 Erkännande av problem med rasism

Vid frågan om hur relationen mellan de boende och rättsväsendet kan förbättras framför flera informanter att ett erkännande av befintligheten av ras- och etnisk profilering samt strukturell diskriminering utövas av rättsväsendet. En informant anser att Polisen exempelvis bör medge att det pågår strukturell diskriminering gentemot barn och unga med utländsk bakgrund från marginaliserade områden. Informanten menar att begreppet rasism inte används tillräckligt i debatter om samhällsfrågor och att det råder kunskapsbrist om vad strukturell diskriminering innebär, både på medveten och omedveten nivå. En annan informant framhåller att ett eventuellt erkännande av förekomsten av ras- och etnisk profilering skulle kunna förbättra relationen med boende i marginaliserade områden.

. . . först måste det finnas en vilja att, vilja, och även erkänna att det finns de här problemen. Så länge man inte erkänner att det förekommer ras- och etnisk profilering från Polismyndigheten i det här fallet, så kommer inte man heller vilja att ta tag i de här problemen . . . När man vill och erkänner, då tror jag att man hittar ett sätt att arbeta för att myndigheten får en starkare relation, en större tillit, och högre förtroende. . . (12).

Det framkommer även förslag på att det ökade dödliga våldet bör erkännas som en nationell kris istället för att betraktas som ett lokalt problem.

Till exempel inom 'XXX-organisation' pratade vi mycket om att man skulle erkänna det hela som en nationell kris. Det är för att erkänna att det här inte något som händer i ett specifikt område utan det händer i hela Sverige och att det är Sveriges barn, det är inte förortens barn. Det är sådana typer av saker som gör att man skapar ett vi och dem. (15).

Det önskemål som framkommer om erkännandet av problemen med rasism och det dödliga våldet som en nationell kris kan knytas till teorin om social exklusion och territoriell stigmatisering. Informanten ger uttryck för en ökad polarisering av samhället, där boende i marginaliserade områden exkluderas och inte betraktas tillhöra majoritetssamhället. Det är underförstått att det dödliga våldet betraktas vara ett problem tillhörande de marginaliserade områdena, vilket exemplifierar ett territoriellt stigma.

Storbritannien är ett exempel på ett europeiskt land som erkänt problem med strukturell diskriminering inom rättsväsendet. I samband med en försummad utredning av mordet på en ung svart tonåring, publicerades en statlig rapport som tydliggjorde att det inte var fråga om enskilda rasistiska individer i poliskåren utan att det pågått strukturell rasism. Genom att erkänna den institutionella diskrimineringen av personer med utländsk bakgrund inom rättsväsendet kunde adekvata åtgärder komma att tillämpas. I Sverige har inga offentliga uttalanden gjorts som medger förekomsten av strukturell diskriminering, trots att det finns forskning som tyder på att personer med utländsk bakgrund utsätts för diskriminering under rättsprocessens alla delar (SOU 2006:30).

5.8 Trygga mötesplatser och ökad kommunikation

Att möta representanter från rättsväsendet kan stärka förtroendet för rättsväsendet bland de boende i marginaliserade områden. Ökad kommunikation med rättsväsendet anses vara betydelsefullt i det förtroendeskapande arbetet inom rättsväsendet då det kan öka polisens upplevda legitimitet. En personlig kontakt med poliser anses vara nyckeln till ett ökat förtroende (Bradford & Jackson, 2018; Brå, 2018; Jackson et al., 2011).

Informanterna framför också behov av trygga mötesplatser och ökad kommunikation i marginaliserade områden där boende kan samtala med representanter från rättsväsendet. För att kunna förbättra relationen med rättsväsendet krävs en dialog som saknats i dagsläget, enligt informanterna. För att kunna öka kommunikationen föreslås fler plattformar och mötesplatser som möjliggör en kontinuerlig kontakt med rättsväsendet, även när brott inte har begåtts, samt att kommunikationen bör vara ömsesidigt respektfull.

... man behöver ha en medborgardialog med människor, man behöver liksom skapa bandet med lokala representanter, föreningar, församlingar; vara i kontakt med människor även när det inte är något negativt som har skett, för det kommer leda till att förtroendet stärks. (12).

I ovanstående citat framkommer det att informanten anser att en ökad medborgardialog kan verka som en effektiv metod för att öka förtroendet bland de boende. Fortsättningsvis påpekar informanten vikten av en ökad och ömsesidigt respektfull kommunikation. Några av informanterna menar att den nuvarande kommunikationen mellan polisen och de boende är bristfällig, eftersom polisen mestadels syns i de marginaliserade områdena när ett allvarligt brott

begåtts och att stämningen i sådana fall är konfliktfylld. Det tycks således råda en delad uppfattning om polisens närvaro i dessa områden.

Behovet av ökad kommunikation kan förstås i relation till en nordisk studie (Saarikkomäki et al., 2020) som visar att ungdomar med utländsk bakgrund bedömde poliser som antingen “bra” eller “dåliga” utifrån om de kände sig misstänkta eller skyddade av poliser. Särskilt betydelsefullt för de ungas uppfattning av trygghet var graden av kommunikation. Vid tillfällen där polisen kommunicerade i ett lugnt tonläge, förklarade sitt arbete och gav utrymme till de unga att uttrycka sina känslor, ökade ungdomarnas upplevelse av trygghet i polisens närvaro. När polisen upplevdes konversera med dem på en kamratlig nivå ansågs det även bidra till en känsla av trygghet. Men när polisen enbart syntes till vid allvarligare brott och stämningen i området ansetts vara spänd, upplevde ungdomarna sig i högre utsträckning misstänkta än skyddade av polisen (Saarikkomäki et al., 2020).

6. Diskussion av studiens slutsatser

Avsnittets disposition

I detta avsnitt diskuteras studiens slutsatser och jämförs med andra undersökningar inom forskningsområdet. I avsnittet presenteras även väsentliga empiriska, metodologiska och teoretiska likheter och skillnader mellan forskningsresultat. Vi har även gjort reflektioner om den kunskap som studien kan bidra med i detta avsnitt.

6.1 Diskussion av resultat & slutsatser

Studien genomfördes mot bakgrund av att förtroendet för rättsväsendet hävdats vara lägre i marginaliserade områden i jämförelse med icke-marginaliserade områden i Sverige. Det empiriska materialet, som insamlats i form av semistrukturerade intervjuer, genom röst- och videosamtal med åtta informanter som arbetat i idéburna organisationer som varit verksamma i marginaliserade områden i Stockholm, belyser röstbärarnas erfarenheter av relationen mellan de boende i dessa områden och rättsväsendet ur ett boende- samt målgruppsperspektiv.

Den bild som framträder i resultaten är att de bakomliggande orsakerna till obenägenheten att avlägga vittnesmål och anmäla brott till rättsväsendet i marginaliserade områden har uppkommit i den bristfälliga relationen till rättsväsendet och det övriga majoritetssamhället. Obenägenheten att anmäla brott och lämna vittnesmål till rättsväsendet tycks handla om en misstro och kritisk syn på

rättsväsendet, ambivalenta känslor, och massmedial stigmatisering av det egna bostadsområdet. Av resultatet framgår det att ökad kulturkompetens och kommunikation med rättsväsendet, ett erkännande av förekomsten av strukturell diskriminering, samt skapandet av trygga mötesplatser anses kunna förbättra relationen till rättsväsendet. Därigenom har studiens syfte och frågeställningar besvarats.

Slutsatser

Av studiens resultat kan ett antal slutsatser dras, varav tre större slutsatser kan lyftas fram. Då resultatet är omfattande presenteras slutsatserna utefter de teoretiska perspektiv som tillämpats, i anknytning till studiens resultat.

Den första slutsatsen som kan dras, är att de boende i marginaliserade områden upplever sig vara socialt exkluderade i samhället till följd av en massmedial stigmatisering av deras bostadsområde samt på grund av språkbarriärer i kontakten med rättsväsendet. Den sociala exkluderingen tar sig bland annat i uttryck genom ett minskat utrymme av möjligheten att medialt få representera sitt bostadsområde på egna villkor. Den sociala exkluderingen uppfattas även uppkomma till följd av avsaknaden av kulturell kompetens i rättsväsendet, vilket informanterna menar inte återspeglar samhället i stort. Detta kan sammantaget förklara obenägenheten att avlägga vittnesmål och anmäla brott till rättsväsendet.

Den andra slutsatsen som kan dras är att det föreligger territoriell stigmatisering till följd av den massmediala porträtteringen av områdena, som även medför att de boende tenderar att ha ambivalenta känslor kring sitt eget bostadsområde till följd av det ökade dödliga våldet i kontrast till den upplevda gemenskapen och tillgivenheten till bostadsområdet. De boende beskrivs uppleva att massmedia endast rapporterar våldshändelser; något som tycks bidra till stigmatiseringen. Röstbärarna beskriver i intervjuerna hur de boende får höra fördomsfulla uttalanden om deras bostadsort i möten med individer som inte är bosatta i marginaliserade områden. Detta tycks leda till att många av de boende försöker dölja sin hemadress i formella sammanhang. Den territoriella stigmatiseringen tycks således förstärka känslan av ett kollektivt utanförskap av det majoritetssamhälle som rättsväsendet ska ge service till, vilket kan förklara obenägenheten att anmäla brott och lämna vittnesmål till rättsväsendet i marginaliserade områden. Detta anses kunna åtgärdas med ett erkännande av problem med rasism hos poliser och i det övriga rättsväsendet, ökad kommunikation mellan de boende och polisen samt fler trygga

mötesplatser. Därtill tycks det även råda en delad uppfattning om i vilken utsträckning polisen är närvarande i de marginaliserade områdena vilket kan ha en olikartad inverkan på de boende och målgruppens uppfattning om polisen som helhet.

Den tredje och sista slutsatsen som kan dras är att boende i marginaliserade områden utsätts för det som kan förstås som objektiva våld och subjektiva våld av massmedia. Den massmediala skildringen av boende i marginaliserade områden kan utgöra en form av symboliskt våld, som får betydelse för den politiska och ekonomiska utformningen, som exempelvis införandet av repressiva åtgärder, vilket i sin tur kan upplevas som systemiskt våld mot de boende och ytterligare förstärka den territoriella stigmatiseringen av bostadsområdet. Det symboliska våldet i form av negativ massmedial uppmärksamhet riskerar att påverka rättsväsendets uppfattningar, värderingar och bemötande av boende i marginaliserade områden. Följaktligen kan det ge upphov till att subjektivt våld utövas av rättsväsendet mot de boende i form av övervåld, diskriminering, samt ras- och etnisk profilering. Denna våldsutsatthet har resulterat i det som kan förstås som en misstro till rättsväsendet och en kritisk syn på rättsväsendet.

Avslutningsvis kan det konstateras att obenägenheten att avlägga vittnesmål återfinns i olika sammanhang runt om i världen, som till exempel i marginaliserade områden i Sverige. Det tycks vara en del av ett samhällsproblem som bottnar i strukturella ojämlikheter och en gemensam upplevelse av att inte bli sedd och hörd av det omgivande samhället.

6.2 Annan forskning

Det finns både likheter och skillnader mellan denna studie och den forskning som presenterats i forskningsöversikten. Det finns inslag av resultatet i denna studie som liknar den tidigare forskningen som till exempel rädslan för repressalier, erfarenheter av dåligt bemötande i form av ras- och etnisk profilering, samt bristen på förtroende för rättsväsendet (jmf Papp et al., 2019; Perez, 2018; Schclarek Mulinari, 2017). Även önskemål om ett utökat arbete med frågor om likvärdighet och kulturkompetens framkommer i tidigare forskning (jmf Brå, 2018; Wahlgren & Andersson, 2018). Däremot åskådliggörs inte hinder som bristen på trygga mötesplatser, massmedial stigmatisering, solidaritet i utanförskap och språkbarriärer som medverkande mekanismer till tystnad gentemot rättsväsendet i den tidigare forskningen.

När det gäller forskningsinriktning skiljer sig denna studie från den tidigare forskningen. En viss del av den tidigare forskning som redogörs för i denna uppsats belyser relationen mellan rättsväsendet och socialt utsatta områden i relation till trygghet respektive otrygghet och olika fokusgrupper och brottkontexter, som exempelvis hedersrelaterat våld (jmf Brå, 2018; Brå, 2019a; Enarsson, 2013). För denna undersökning användes däremot bland annat en diskurs om diskriminering med målsättningen att identifiera orsaker till obenägenheten att samarbeta med rättsväsendet. En betydande del av den tidigare forskningen innefattar material som intervjuer och enkäter med myndighetspersoner i form av åklagare och poliser samt en analysering av förundersökningar och domar (jmf Brå, 2007b; Brå, 2008; Brå, 2018; Brå, 2019a; Brå, 2019b; Schclarek Mulinari, 2017). Detta skiljer sig från denna undersökning då urvalsgruppen avgränsats till personer som arbetar inom idéburna organisationer, vilket innebär att kunskap från informanternas erfarenheter av att arbeta nära boende i marginaliserade områden kan erhållas. Det är emellertid viktigt att notera att röstbärarna i denna studie är idéburna organisationer där medlemmar ofta bedriver opinionsbildning för att åstadkomma samhällsförändringar och att detta kan ha påverkat resultatet i undersökningen.

Förslag till vidare forskning

Det valda forskningsområdet för denna uppsats har i ringa mån berörts i tidigare nationell myndighetsforskning. Under sökningsprocessen noterades bristen på nationell forskning om tystnad gentemot rättsväsendet samt bristen på forskning om relationen mellan boende i marginaliserade områden och rättsväsendet. Det finns stora kunskapsluckor i svensk forskning om strukturell diskriminering inom rättsväsendet (SOU 2005:56). Den kunskap som denna studie

tillför kan därför vara av betydelse för olika människobehandlande organisationer som är verksamma i marginaliserade områden.

Då det till vår kännedom tidigare inte genomförts nationell forskning om idéburna organisationers syn på obenägenheten att avlägga vittnesmål, kan denna studie betraktas som en pilotundersökning för vidare forskning. Resultatet väcker frågor om förekomsten av strukturell diskrimineringen och dess betydelse för relationen till rättsväsendet och myndigheter överlag. Vidare kan det vara betydelsefullt att genomföra nationell forskning om vilka följder upplevelser av socialt utanförskap kan medföra för boende i marginaliserade områden.

7. Referenser

Böcker

Ahrne, G. & Svensson, P. (2015). *Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen*. I G. Ahrne & P. Svensson (red.). Handbok i kvalitativa metoder. (2. uppl.). Stockholm: Liber AB.

Anderson, E. (1999). *Code of the street: decency, violence, and the moral life of the inner city*. New York: W.W. Norton & Company Ltd.

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2. uppl.). Stockholm: Liber AB.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (3. uppl.). Stockholm: Liber AB.

Dahlstedt, M., & Ekholm, D. (2018). *Den sociala exkluderingens mekanismer*. I Dahlstedt, M. (red.). Förortsdrömmar: ungdomar, utanförskap och viljan till inkludering. Linköping: Linköping University, Avdelningen för socialt arbete, Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier.

Dahlstedt, M., & Eliassi, B. (2018). *Utanförskapet, förorten och slaget om hemmet*. I Dahlstedt, M. (red.). Förortsdrömmar: ungdomar, utanförskap och viljan till inkludering. Linköping: Linköping University, Avdelningen för socialt arbete, Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier.

Ekholm, D., & Öhlund, T. (2018). *Idéburet socialt arbete som kraft för social rättvisa*. I Dahlstedt, M., & Lalander, P. (red.). Manifest: för ett socialt arbete i tiden. Studentlitteratur.

Eriksson-Zetterquist, U. & Ahrne, G. (2015) *Intervjuer*. I G. Ahrne & P. Svensson. (red.). Handbok i kvalitativa metoder. (2. uppl.). Stockholm: Liber.

Goffman, E. (2011). *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. (3. uppl.). Stockholm: Norstedt.

Grant, B., H. (2018). *Police Integrity in the Developing World- Building a Culture of Lawfulness*. Springer: International Publishing.

Green, J.W. (1999). *Cultural awareness in the human services: a multi-ethnic approach*. (3. uppl.). Boston: Allyn and Bacon.

Kamali, M., & Jönsson, J. (2018). *Kulturkompetens och antirasistiskt socialt arbete*. I Dahlstedt, M., & Lalander, P. (red.). Manifest: för ett socialt arbete i tiden. Studentlitteratur.

Karlsson, L. B., Kuusela, K., & Rantakeisu, U. (Eds.). (2013). *Utsatthet, marginalisering och utanförskap*. Studentlitteratur.

Kuusela, K. (2013). *Det är aldrig för sent – vad orsakar och motverkar barns och ungas utanförskap i utsatta bostadsområden?*. I Karlsson, L. B., Kuusela, K., & Rantakeisu, U. (Eds.). *Utsatthet, marginalisering och utanförskap*. Studentlitteratur.

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (2. uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Lalander, P. (2009). *Respekt: gatukultur, ny etnicitet och droger*. Malmö: Liber.

Larsson, S. (2005). Kvalitativ metod - En introduktion. I S. Larsson, J. Lilja, & K. Mannheimer (Red.). *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur

Perez, E. (2018). *Social mobilisering och samhällsarbetets potential*. I Dahlstedt, M., & Lalander, P. (red.). Manifest: för ett socialt arbete i tiden. Studentlitteratur.

Sernhede, O. (2018). *Förorten och det sociala arbetet som försvann*. I Dahlstedt, M., & Lalander, P. (red.). Manifest: för ett socialt arbete i tiden. Studentlitteratur.

Sohlberg, P. & Sohlberg, B. (2009). *Kunskapens former: vetenskapsteori och forskningsmetod*. (2. uppl.). Malmö: Liber.

Svedberg, L., & Wollter, F. (2013). *Att benämna den sociala utsattheten – från fattigdom till utanförskap*. I Karlsson, L. B., Kuusela, K., & Rantakeisu, U. (Eds.). *Utsatthet, marginalisering och utanförskap*. Studentlitteratur.

Svensson, P. (2015). *Teorins roll i kvalitativ forskning*. I G. Ahrne & P. Svensson. (red.). Handbok i kvalitativa metoder. (2. uppl.). Stockholm: Liber.

Thornberg, R. & Fejes, A. (2019). *Kvalitet och generaliserbarhet i kvalitativa studier*. I Fejes, A. & Thornberg, R. (red.). (2009). Handbok i kvalitativ analys. (1. uppl.) Stockholm: Liber.

Wahlgren, P., & Andersson, R. (2018). *Brottslighet som socialt problem eller ordningsproblem?*. I Dahlstedt, M., & Lalander, P. (red.). Manifest: för ett socialt arbete i tiden. Studentlitteratur.

Winegardner, M. (2004). *The godfather returns: the sage of the family Corleone*. New York: Random House Large Print.

Ziz ek, S. (2009). *Intelligence: six sideways reflections*. (Paperback ed.). London: Profile.

Öberg, P. (2015). *Livshistorieintervjuer*. I Ahrne, G. & Svensson, P. (red.). Handbok i kvalitativa metoder. Liber.

Elektroniskt material

Aranda, S. M. (2014). "You don't see any violence here, but it leads to very ugly things": forced solidarity and silent violence in Michoacán, Mexico. *Dialectical Anthropology*, 38(2). Springer: International Publishing. Hämtad 2020-05-14 från <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s10624-014-9335-4.pdf>

Arbetsgivarverket. (2018). *Utländsk bakgrund i staten*. Stockholm: Arbetsgivarverket. Hämtad 2020-05-18 från <https://www.arbetsgivarverket.se/globalassets/avtal-skrifter/rapporter/utlandsk-bakgrund-20172.pdf>

Balcer Bednarska, J. (2019, 18 januari). Efter uppmärksammade ingripandet i Kista Galleria – därför ingrep ordningsvakter. *SVT Nyheter*. Hämtad 2020-04-30 från <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/efter-valdsamt-ingripande-mot-12-aring-biblioteket-svarar-pa-varfor-ordningsvakt-behovdes>

Blomdahl, V. (2020b, 17 april). Därför sticker coronastatistiken ut bland utrikesfödda svenskar. *SVT Nyheter*. Hämtad 2020-05-08 från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/darfor-sticker-coronastatistiken-ut-bland-utrikesfodda-svenskar>

Bourgois, P. (2001). *The power of violence in war and peace: Post Cold-War lessons from El Salvador*. Postprints: UC San Francisco. Hämtad 2020-05-10 från <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/14661380122230803>

Bradford, B., & Jackson, J. (2017). Police legitimacy among immigrants in Europe: Institutional frames and group position. *European Journal of Criminology*, 15(5). Sage Publications. Hämtad 2020-05-03 från <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1477370817749496>

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2). Taylor & Francis (Routledge). Hämtad 2020-04-26 från <https://core.ac.uk/download/pdf/1347976.pdf>

Brottsoffermyndigheten. (2002). *Vem bryr sig?: om osynlighet och rättssäkerhet för brottsoffer med funktionshinder*. Umeå: Brottsoffermyndigheten. Hämtad 2020-04-13 från <https://www.brottsoffermyndigheten.se/Filer/B%C3%B6cker/Vem%20bryr%20sig.pdf>

Brå. (2007a). *Förtroendet för rättsväsendet- resultat från Nationella trygghetsundersökningen, 2006*. (Rapport 2007:9). Stockholm: Brottsförebyggande rådet (Brå). Hämtad 2020-04-29 från <https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2007-03-21-fortroendet-for-rattsvasendet.html>

Brå. (2007b). *Misshandel mellan obekanta: kan fler brott klaras upp?*. (Rapport 2007:12). Stockholm: Brottsförebyggande rådet. (Brå). Hämtad 2020-04-18 från <https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2007-06-26-misshandel-mellan-obekanta---kan-fler-brott-klarar-upp.html>

Brå. (2008). *Diskriminering i rättsprocessen: om missgynnande av personer med utländsk bakgrund*. (Rapport 2008:4). Stockholm: Brottsförebyggande rådet. (Brå). Hämtad 2020-04-21 från

https://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f180007887/1371914724514/2008_4_diskriminering_i_rattsprocessen.pdf

Brå. (2017). *Utvecklingen i socialt utsatta områden i urban miljö: analys utifrån Nationella trygghetsundersökningen*. (Rapport 2018:9). Stockholm: Brottsförebyggande rådet (Brå). Hämtad 2020-04-10 från <https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2018-06-29-utvecklingen-i-socialt-utsatta-omraden-i-urban-miljo-2006-2017.html>

Brå. (2018). *Relationen till rättsväsendet i socialt utsatta områden*. (Rapport 2018:6). Stockholm: Brottsförebyggande rådet. (Brå). Hämtad 2020-04-14 från <https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2018-03-15-relationen-till-rattsvasendet-i-socialt-utsatta-omraden.html>

Brå. (2019a). *Tystnadskultur. En studie om tystnad mot rättsväsendet*. (Rapport 2019:10). Stockholm: Brottsförebyggande rådet. (Brå). Hämtad 2020-05-01 från https://www.bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70ea8578/1569840639055/2019_10_Tystnadskulturer.pdf

Brå. (2019b). *Dödligt våld i Sverige 1990–2017*. (Rapport 2019:6). Stockholm: Brottsförebyggande rådet (Brå). Hämtad 2020-04-10 från <https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2019-06-04-dodligt-vald-i-sverige-1990-2017.html>

Busch Thor, E. (2020, 2 april). Våga tala klarspråk om corona och förorten. *Aftonbladet*. Hämtad 2020-05-08 från <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/naxyEm/vaga-tala-klarsprak-om-corona-och-fororten>

Civil Rights Defenders. (2020). *Expertorganisation för mänskliga rättigheter*. Hämtad 2020-05-02 från <https://crd.org/sv/om-oss/>

Einarsson, T., & Wijkström, F. (2007). Analysmodell för sektorsöverskridande statistik. *EFI Civil Society Reports* (No 2007:6). Hämtad 2020-05-03 från https://swoba.hhs.se/hastba/papers/hastba2007_006.pdf

Ekobrottsmyndigheten. (2010). *Om du är vittne*. Hämtad 2020-05-25 från <https://www.ekobrottsmyndigheten.se/for-dig-som-ar/vittne/>

Ekonomifakta. (2020). *Utbildningsnivå - utrikes födda*. Hämtad 2020-05-22 från <https://www.ekonomifakta.se/fakta/arbetsmarknad/integration/utbildningsniva/>

Enarsson, T. (2013). Brottsoffer i rättskedjan: en rättsvetenskaplig studie av förhållandet mellan brottsoffers rättigheter och rättsväsendets skyldigheter. *Skrifter från juridiska institutionen vid Umeå universitet*, 28. Umeå universitet. Uppsala: Iustus Förlag AB. Hämtad 2020-05-02 från <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:645577/FULLTEXT01.pdf>

Fjellman, E. & El-Alawi, H. (2020, 28 mars). Malmö stad har rekryterat en svensksomalisk kommunikatör i coronakrisen. *Sydsvenskan*. Hämtad 2020-05-08 från <https://www.sydsvenskan.se/2020-03-28/malmo-stad-har-rekryterat-en-svensksomalisk-kommunikator-i>

Flyghed, J. (2007). Kriminalitetskontroll–baserad på tro eller vetande?. *Svensk juristtidning*, 92. Hämtad 2020-04-25 från <https://svjt.se/svjt/2007/59>

Futterman, C. B., Hunt, C., & Kalven, J. (2016). Youth/police encounters on Chicago's south side: Acknowledging the realities. *Public Law Working Paper*, 573. University of Chicago. Hämtad 2020-04-18 från <https://chicagounbound.uchicago.edu/uclf/vol2016/iss1/5/>

Gustafsson, A. (2020, 17 februari). Tystnadskultur ökande problem – trots skyddsprogram. *Mitt i*. Hämtad 2020-05-09 från <https://mitti.se/nyheter/polisen-tystnadskultur-problem/>

Hahn, H. (1971). Ghetto Assessments of Police Protection and Authority. *Law & Society Review*, 6(2). Wiley: Law and Society Association. Hämtad 2020-05-01 från <https://www.jstor.org/stable/3052851?seq=1>

Hallin, P. O., Jashari, A., Listerborn, C., & Popoola, M. (2010). *Det är inte stenarna som gör ont: Röster från Herrgården, Rosengård-om konflikter och erkännande*. Malmö högskola. Malmö

University Publications in Urban Studies. Hämtad 2020-05-04 från <https://www.mah.se/upload/FAKULTETER/KS/Forskning%20KS/MAPIUS5%20-%20Det%20%C3%A4r%20inte%20stenarna%20som%20g%C3%B6r%20ont.pdf>

Holmström, H. (2014, 5 maj). Husby - ett år efter kravallerna. *Dagens Nyheter*. Hämtad 2020-05-07 från <https://www.dn.se/sthlm/husby-ett-ar-efter-kravallerna/>

Jackson, J., Hough, M., Bradford, B., Pooler, T., Hohl, K., & Kuha, J. (2011). Trust in justice: topline results from round 5 of the European social survey. *ESS Topline Results Series* (1. uppl.). Nesstar. Hämtad 2020-05-13 från https://www.europeansocialsurvey.org/docs/findings/ESS5_toplines_issue_1_trust_in_justice.pdf

Loudiyi, M. (2016, 11 juni). 35 ord som bara äkta ortenbarn förstår. *Göteborgs-posten*. Hämtad 2020-05-22 från <https://www.gp.se/nyheter/sverige/35-ord-som-bara-%C3%A4kta-ortenbarn-%C3%B6rst%C3%A5r-1.2586616>

Löwstedt, S. (2017, 7 februari). Ajde, habibi – lär dig 10 slangord från förorten. *Svenska-Dagbladet*. Hämtad 2020-05-22 från <https://www.svd.se/ajde-habibi--lar-dig-10-slangord-fran-fororten>

Nationella operativa avdelningen (Noa). (2019). *Kriminell påverkan i lokalsamhället - En lägesbild för utvecklingen i utsatta områden*. Stockholm: Underrättelseenheten. Hämtad 2020-05-03 från https://polisen.se/siteassets/dokument/ovriga_rapporter/kriminell-paverkan-i-lokalsamhallet.pdf

Nenzén, L. (2020, 22 januari). Polisen missnöjd med rekryteringen – vill ha mer mångfald. *Sveriges radio*. Hämtad 2020-05-08 från <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=103&artikel=7379906>

Niang, M., & Larsson, J. (2013, 28 maj). Polis misstänkt för dödsskjutning i Husby. *SVT Nyheter*. Hämtad 2020-05-01 från <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/polis-misstankt-efter-dodsskjutning-i-husby>

Nikku, N. (2013). *Uppsatsetik [Elektronisk resurs]: om etisk problematik i studenternas uppsats- och examensarbete*. Linköping: Linköpings universitet, Filosofiska fakulteten. Hämtad 2020-04-10 från <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:573610/FULLTEXT01.pdf>

Olsson, K. (2016). *Unga i fängelse: Berättelser som inspiration till möten med unga*. Östertälje Tryckeri: Arbetets museum. Hämtad 2020-04-07 från https://www.arbetetsmuseum.se/wp-content/uploads/2014/11/UngaiFangelse_webb.pdf

Papp, J., Smith, B., Wareham, J., & Wu, Y. (2019). Fear of retaliation and citizen willingness to cooperate with police. *Policing and society*, 29(6). Springer: International Publishing. Hämtad 2020-04-18 från <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10439463.2017.1307368>

Pica, E., Thompson, L. E., Pozzulo, J., & Sheahan, C. L. (2019). Perceptions of Police Conduct When Race and Gender Are Considered. *Journal of Police and Criminal Psychology: The Official Journal of the Society for Police and Criminal Psychology*, 1. Springer: International Publishing. Hämtad 2020-05-07 från <https://doi-org.ezp.sub.su.se/10.1007/s11896-019-09346-1>

Polisen. (2019). *Årsredovisning 2019*. Hämtad 2020-05-25 från <https://polisen.se/aktuellt/publikationer/?requestId=0&lpm.cat=454>

Polisen. (2020a). *Vara vittne*. Hämtad 2020-03-09 från <https://polisen.se/utsatt-for-brott/efter-polisanmalan/vara-vittne/>

Polisen. (2020b). *Arbete intensifieras i Operation Rimfrost – flera planerade insatser*. Hämtad 2020-05-21 från <https://polisen.se/aktuellt/nyheter/2020/januari/arbete-intensifieras-i-operation-rimfrost--flera-planerade-insatser/>

Randhawa, R. (2020a, 24 mars). Läkarförening larmar: Flera svensksomalier bland coronadödsfall i Stockholmsområdet. *SVT Nyheter*. Hämtad 2020-05-07 från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/lakarforening-larmar-over-halften-av-de-doda-ar-svensksomalier>

Regeringen. (2020a). *Rättsväsendet*. Hämtad 2020-05-14 från <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/rattsvasendet/>

Regeringen (2020b). *Målsättningen med rättsväsendet*. Hämtad 2020-05-17 från <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/rattsvasendet/mal-for-rattsvasendet/>

Rekryteringsmyndigheten. (2020). *Rapport – antagningsprocess för sökande till polisutbildningen – skolstart VT-2020*. Hämtad 2020-05-22 från <https://www.rekryteringsmyndigheten.se/globalassets/service-och-etjanster/statistik/polisstatistik/statistikrapport-polis-vt-2020.pdf>

Rostami, A., Mondani, H., Liljeros, F., & Edling, C. (2018). Criminal organizing applying the theory of partial organization to four cases of organized crime. *Trends in Organized Crime*, 21(4). Springer: International Publishing. Hämtad 2020-05-21 från <https://link.springer.com/article/10.1007/s12117-017-9315-6>

Saarikkomäki, E., Birk Haller, M., Solhjell, R., Alvesalo-Kuusi, A., Kolind, T., Hunt, G., & Burcar Alm, V. (2020). Suspected or protected? Perceptions of procedural justice in ethnic minority youth's descriptions of police relations. *Policing and Society*. Taylor & Francis (Routledge). Hämtad 2020-05-13 från <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10439463.2020.1747462?journalCode=gpas20>

Sandstig, G. (2007). *Förtroendet för polisen: en analys av medborgarnas syn på polisen och dess roll i samhället 1986–2006*. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet. Hämtad 2020-05-06 från <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/40130>

Schclarek Mulinari, L. (2017). *Slumpvis utvald: ras-/etnisk profilering i Sverige*. Stockholm: Civil right Defenders. Hämtad 2020-04-23 från https://www.criminology.su.se/polopoly_fs/1.361560.1513162298!/menu/standard/file/CRD-5600-Rapport_Slumpvis-utvald_final.pdf

Sindall, K., McCarthy, D. J., & Brunton-Smith, I. (2017). Young people and the formation of attitudes towards the police. *European Journal of Criminology*, 14(3). Sage Publications. Hämtad

2020-04-04 från

https://warwick.ac.uk/fac/soc/sociology/staff/bruntonsmith/sindall_et_al_2017.pdf

Smith, A. (1993). On the ambiguity of the three wise monkeys. *Folklore*. 104(1-2). Hämtad

2020-04-01 från <https://www.jstor.org/stable/1260803?seq=1>

Statistiska centralbyrån. (2019). *Det civila samhället 2017-satelliträkenskaper*. Hämtad 2020-04-15 från

https://www.scb.se/contentassets/7265f3b2e169488b921eef059aa6f883/nv0117_2017a01_br_x105br1901.pdf Statistiska centralbyrån: (SCB).

Statistiska centralbyrån. (2020a). *Invandring till Sverige*. Hämtad 2020-05-05 från

<https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/invandring-till-sverige/>

Statistiska centralbyrån: (SCB).

Statistiska centralbyrån. (2020b). *Utrikes födda i Sverige*. Hämtad 2020-05-22 från

<https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/utrikes-fodda/>

Statistiska centralbyrån: (SCB).

Stewart, E. A., Schreck, C. J., & Simons, R. L. (2006). "I Ain't Gonna Let No One Disrespect Me": Does the Code of the Street Reduce or Increase Violent Victimization among African

American Adolescents?. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 43(4). Sage

Publications. Hämtad 2020-04-03 från

<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0022427806292338>

<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0022427806292338>

Stiftelsen The Global Village. (2019). *Fakta för förändring: en rapport om Sveriges 61 utsatta*

områden. [Spånga]: Stiftelsen The Global Village. Hämtad 2020-05-03 från

<https://jarvaveckan.se/wp-content/uploads/2019/06/Fakta-f%C3%B6r-f%C3%B6r%C3%A4ndring-Final-version.pdf>

<https://jarvaveckan.se/wp-content/uploads/2019/06/Fakta-f%C3%B6r-f%C3%B6r%C3%A4ndring-Final-version.pdf>

Stockholms Handelskammare. (2018). *Hårda fakta: så segregerat är Stockholm*. (Rapport

2018:05). Hämtad 2020-05-09 från [https://www.chamber.se/rapporter/harda-fakta-sa-segregerat-](https://www.chamber.se/rapporter/harda-fakta-sa-segregerat-ar-stockholm-2.htm)

[ar-stockholm-2.htm](https://www.chamber.se/rapporter/harda-fakta-sa-segregerat-ar-stockholm-2.htm)

Sundberg, M. (2017, 3 april). *De flesta särskilt utsatta områden saknar polisstation*. Hämtad 2020-03-23 från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/de-flesta-utsatta-omraden-saknar-polisstation>

Transparency International. (2019). *Corruption Perceptions Index 2019*. Hämtad 2020-05-05 från <https://www.transparency.org/cpi2019>

Ungdomsstyrelsen. (2008). *Fokus 08 – om ungas utanförskap*. (Rapport 2008:9). Hämtad 2020-03-09 från www.ungdoms-styrelsen.se

Wacquant, L. J. (1996). The rise of advanced marginality: notes on its nature and implications. *Acta sociologica*, 39(2). Sage Publications. Hämtad 2020-04-05 från <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/000169939603900201>

Young, N. (2019, 31 oktober). Benim är vårt nya jag. *Språktidningen*. Hämtad 2020-05-22 från <https://spraktidningen.se/artiklar/2019/10/benim-ar-vart-nya-jag>

Audiovisuellt material

Kalla fakta del 2 - De utpekade, säsong 2019 [TV-program]. *Kalla Fakta* (2019). Sverige: TV4. Hämtad 2020-02-23 från <https://www.tv4play.se/program/kalla-fakta/11149437>

Offentligt tryck

Motion 2016/17:3177. *Kameraövervakning för att hjälpa blåljuspersonal i utsatta områden*. Hämtad 2020-04-18 från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/kameraovervakning-for-att-hjalpa-blaljuspersonal_H4023177

Prop. 2018/19:147. *Kamerabevakning i brottsbekämpningen – ett enklare förfarande*. Hämtad 2020-04-18 från <https://data.riksdagen.se/fil/080D82DC-EB7E-44A7-B5F1-DAF008C9A913>

SFS 1942:740. *Rättegångsbalken*. Stockholm: Justitiedepartementet. Hämtad 2020-04-15 från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/rattengangsbalk-1942740_sfs-1942-740

SFS 1952:98. *Lag med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål*. Stockholm: Justitiedepartementet. Hämtad 2020-04-16 från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-195298-med-sarskilda-bestammelser-om-_sfs-1952-98

SFS 2001:453. *Socialtjänstlagen*. Stockholm: Socialdepartementet. Hämtad 2020-04-13 från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-453

SOU 2004:1. *Ett nationellt program om personsäkerhet*. Stockholm: Justitiedepartementet.

SOU 2005:41. *Bortom Vi och Dom - Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering*. Stockholm: Edita Norstedts Tryckeri AB.

SOU 2005:56. *Det blågula glashuset – strukturell diskriminering i Sverige*. Stockholm: Elanders Sverige AB.

SOU 2006:30. *Är rättvisan rättvis? - Tio perspektiv på diskriminering av etniska och religiösa minoriteter inom rättssystemet*. Stockholm: Edita Sverige AB.

SOU 2019:56. *Idéburen välfärd*. Stockholm: Elanders Sverige AB.

8. Bilagor

Se bilaga 1 för informationsbrev och bilaga 2 för intervjuguide.

8.1 Bilaga 1

Till dig som arbetar i en idéburen organisation- Informationsbrev och förfrågan om deltagande i intervjustudie

Det tycks vara vanligt att personer som är bosatta i marginaliserade områden inte lämnar vittnesmål som kan vara av betydelse i brottsutredningar till rättsväsendet. I denna studie vill vi därför undersöka vilka orsaker som ligger till grund för att personer som bor i marginaliserade områden inte samarbetar med rättsväsendet och hur deras relation med rättsväsendet ser ut.

Syftet med denna studie är att undersöka vilka orsaker som kan ligga till grund för att personer som är bosatta i marginaliserade områden inte anmäler brott och lämnar vittnesmål till rättsväsendet. Därtill är syftet att undersöka hur relationen mellan rättsväsendet och boende i marginaliserade områden kan förbättras.

Vi avser att genomföra en semistrukturerad kvalitativ undersökning och genomföra några intervjuer med personer som arbetar i idéburna röstbärande organisationer. Vi vill intervjua dig som är över 18 år, har arbetat inom en idéburen organisation i ett så kallat marginaliserat område i minst tre år.

Din medverkan i studien är helt frivillig och du som informant har rätt att när som helst under intervjuens gång avbryta din medverkan. Intervjun beräknas ta cirka 30–40 minuter men kan även avslutas vid önskan. Med anledning av det pågående utbrottet av viruset covid-19 och risk för smittspridning kommer intervjun att genomföras med hjälp av telefonsamtal eller videosamtal via tjänsterna Skype, Zoom, Facetime eller Messenger, beroende på vad du är bekväm med. Vidare kommer intervjun att spelas in i syfte att underlätta transkriberingen av intervjun.

Den information som samlats in kommer enbart att användas i vår studentuppsats. Intervjusvaren och inspelningarna kommer att hanteras konfidentiellt och förvaras på ett sådant sätt där utomstående personer inte kan ta del av informationen. Resultaten kommer att presenteras på ett sätt som gör att informanterna inte kan identifieras.

Vi som ansvarar för denna undersökning är två socionomstudenter på Stockholms universitet och heter Kausar Abdullahi Ali och Roweida Abdul Kader. I Socionomprogrammets termin 6 ingår en kurs där man ska genomföra en kandidatuppsats och därför genomförs denna undersökning. Vid frågor eller funderingar är du varmt välkommen att höra av dig!

Studenter:

Roweida Abdul Kader
Kausar Abdullahi Ali

Handledare:

Lottie Wahlin, institutionen för socialt arbete
Stockholms universitet

8.2 Bilaga 2

Tema 1: Arbetsliv

- Vilken idéburen organisation arbetar du inom?
- Vilken typ av verksamhet har ni? Till exempel vad är era mål och hur arbetar ni för att uppnå dessa?
- Hur länge har du arbetat inom den organisationen?
- Vilka bostadsområden har organisationen varit verksam inom?
- Vilken målgrupp vänder sig organisationen främst till?

Tema 2: Attityd till rättsväsendet

- Hur skulle du beskriva din målgrupps inställning till polisens arbete i (XXX-)området?
- Hur upplever du inställningen till rättsprocessen i din målgrupp och (XXX-)området?
- Hur skulle du beskriva tillgången till kontakter inom rättsväsendet exempelvis advokater och åklagare bland boende i (XXX-)området?
- Är du bekant med koden "hör inget, ser inget, och säger inget?"
Om ja; hur uppfattar du koden?
- Upplever du att koden efterföljs av din målgrupp/bland boende i (XXX-)området?

Tema 3: Bostadsområde

- Hur upplever du att din målgrupp upplever sina egna bostadsområden?
- Hur upplever du att boende i (XXX-)området upplever sitt eget bostadsområde?
- Hur upplever du att (XXX-)området beskrivs i media?
- Upplever du att medias rapporteringen av (XXX-)området påverkar de boende, och i så fall på vilket sätt?
- Upplever du att det finns en samhörighet bland boende i marginaliserade områden?
- Upplever du att relationen mellan boende i marginaliserade områden påverkar viljan att anmäla brott eller lämna vittnesmål till rättsväsendet?

Tema 4: Brott utsatthet / Tillit till rättsväsendet

- Tror du att individer i (XXX-)området hade anmält brottet om de blivit utsatta? Tror du att det hade skiljt sig om de hade varit individer i ett icke-marginaliserat område?

- Finns det några andra organisationer (eller lokala privatpersoner) som du upplever att din målgrupp vänder sig till vid behov av stöd om de blivit utsatta för brott (om inte polisen)?
- Upplever du att de boende i (XXX-området) blir utsatta för brott i högre utsträckning än personer som bor i andra områden som inte klassas som marginaliserade?
- Upplever du att din målgrupp blir utsatta för brott i högre utsträckning än personer som bor i andra områden som inte klassas som marginaliserade?
- Tror du att den generella viljan att avlägga vittnesmål och anmäla brott ändras beroende på vem som blivit utsatt och vilken typ av brottslighet det gäller?
- Vad tror du är den främsta anledningen till att många av de boende i dessa områden inte vittnar?
- Tror du att strafftiden för olika brott påverkar viljan att vittna?
- Upplever du att boende i (XXX-)området har ett förtroende för att polisen kan tillgodose de med tillräckligt vittnesskydd?
- Hur uppfattar du vittnesskyddet som polisen erbjuder idag?
- Tror du att fler hade vittnat vid införande av vittnesanonymitet?
- Om ja, varför?
- Om nej, varför inte?

Tema 5: Relation till rättsväsendet

- Hur skulle du beskriva relationen mellan boende i (XXX-)området och rättsväsendet? Finns det ett förtroende för rättsväsendet?
- Vad anser du skulle kunna förbättra relationen mellan de boende i (XXX-)området och rättsväsendet?
- Har det någon gång kommit till din kännedom att personer i er målgrupp blivit ras- och etniskt profilerade av poliser?
- Har det någon gång kommit till din kännedom att personer i er målgrupp blivit ras- och etniskt profilerade av ordningsvakter?
- Har det någon gång kommit till din kännedom att boende i (XXX-)området blivit ras- och etniskt profilerade av poliser? (Är det mer förekommande att man blir det i jämförelse med icke-marginaliserade områden?)
- Har det någon gång kommit till din kännedom att boende i (XXX-)området blivit ras- och etniskt profilerade av ordningsvakter? (Är det mer förekommande att man blir det i jämförelse med icke-marginaliserade områden?)

- Hur tror du att eventuella erfarenheter av ras- och etnisk profilering påverkar målgruppens/boendes relation med rättsväsendet?
- Upplever du att rättsväsendet utsätter boende i (XXX-)området för diskriminering i högre utsträckning än i områden som inte klassas som socialt utsatta? (Är det förekommande?)
- Upplever du att poliser i högre utsträckning än i andra områden utsätter boende i (XXX-)området för övervåld? (Är det förekommande?)
- Upplever du att ordningsvakter i högre utsträckning än i andra områden utsätter boende i (XXX-)området för övervåld? (Är det förekommande?)

Tema 6: Rättsväsendets närvaro

- I vilka situationer upplever du att polisen i uniform syns i (XXX-)området?
- I vilka situationer upplever du att ordningsvakter i uniform syns i (XXX-)området?
- Hur ofta ser du poliser i uniform i (XXX-)området?
- Hur ofta ser du ordningsvakter i uniform i (XXX-)området?
- Hur upplever du att din målgrupp reagerar när de ser poliser i uniform röra sig i (XXX-)området? Vilka känslor väcker deras närvaro?
- Upplever du att det finns tillräcklig tillgänglig information om hur rättsprocessen går till? (Finns information på olika språk?) (Exempelvis hur man anmäler brott)
- Anser du att det finns en tystnadskultur bland boende i (XXX-)området gentemot rättsväsendet?

Om ja,

- Hur märks den tystnadskulturen av i vardagen?

- I vilket skede uppstår tystnaden vanligtvis? (vid anmälan, förhör eller rättegång?)

Om nej

- Varför anser du att boende i (XXX-)området inte lämnar vittnesmål till rättsväsendet?

SE-106 91 Stockholm
Telefon/Phone: 08 – 16 20 00
www.su.se